Ն· 1099 — 1881 ԱՊՐԻԼ 12—13—14—15 ԲԱԶԱՐ — ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԼՈՒ—ՍԱԼԸ—ՉԱՐՇԵՆԲԻՀ — ՏԷՕՐՏԻՆՃԻՒ ՍԷՆԷ

ԹԷՐԱԷՄԱՆԸ ԷՖԷՄԵՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ԲՕԼԻԹԻԿԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԻՅԷ ՎԷ ՍԱՒՐԷՑԻ ՃԱՄԻ ԵՒ ՎԱՂԷՄԻ ԳԱԶԷԹԱ ՏԷՐ

ԱՊՕՆԷ ՓԻՏԱԹԼԱՐԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՕԹԱՄԱՊՈԼ ԻՉԻՒՆ

Պիր սէնէլիք . . . 200 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . 100 »
Իւչ այլըգ . . . 55 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻՉԻՒՆ

Բօսնա իլէ իրսալ օլունճագ-ղար իչիւն

Պիր սէնէլիք . . . 230 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . 120 »
Իւչ այլըգ . . . 60 »

Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

ԻԼԱՆԱԹ ՓԻՏԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթրը իչիւն

1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ 5 ղրշ.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 2 »

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ուսմուրու սարրաֆիյէյէ այիտ.
2 մէ 3 ի ճէկու սահիֆէլերէ 6 ղրշ.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 4 »

Զիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր։

Մէվատտը նաֆիայա տայիր պէնտլէր մէճմանէն գապալ օլունճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայանճագ։

Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

Իտարէխանէսի վէ մանթպասը, Սթամպօլոյ Պապը Ալի ճատուէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տիր։ —Ղազէթանրն ուսմուրու իտարէ վէ թանրիրիյէսինէ այիտ քեաֆիֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի զաղէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունճաղը կիպի, քեաֆիֆէյի մէքեաթիպլիճ տախի ասրը նամրնա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտեր։

ԱՍԻԹԱՆԷ 15 ԱՊՐԻԼ

Բասպիա եօրթուսու միւնասիպ-թիյէ իւչ կիւնէն պէրու կաղէթա-մըզ չգմատըրնտան, վագը օլան հա-վատտաթը պու կիւն թէմամը իլէ նէչը իսէպլիմէք իչիւն պու կիւնքի ՀԱԼԸ ՀԱՍԸՐ պէնտիրիլտէն սարֆը նազար գըրընմըշ տըր։

ԿԻՒՆԼԻԻԲ ՀԱՎԱՏԻՍ

Եունան մէսէլէսի իչիւն Պապը Ալի Թարաֆընտան սիֆէրայա վէ-րիլէճէք ճէվապնամէ հէնուզ իր-սալ գըլընմամըշ տըր։ Իչիրտի-կինէ կէօրէ, մէգբիւր ճէվապնա-մէտէ մուգավէլէեէ էսաս օլաճագ պապը մէվատտ տերմէեան գըլը-նաճագ վէ ուսուլը թէսլիմէն տախի պահս օլունճագմըշ։

—

Սիւֆէրահ էճնէպիյէ՝ Ֆրանսա վէ Ինկիլթերրա վէ Ռուսիա վէ Աւսթ-րիա սէֆարէթլերի սթաչէ միւ-թէրլերինի պիր թէսլիմ վէ թէ-սէլլիւմ բլանը թանզիմինէ մէմուր իթմիշ օլտուգլարընտան, մէմուրլը-նի մանիֆէսթիմ՝ բազար կիւնիւ ինթիմա իտիւպ բլանլարընը հա-զըրլամայա միւպաշէրէթ իլէմիշ-լէր տիր։

Պու բլան սէֆիրլէր թարաֆըն-տան Պապը Ալիյէ թէպլիղ օլուն-մագ իւզրէ պուլունան մուգավէ-լէ միւսվէտտէսինին թէսլիմ վէ թէսէլլիւմ գըսմընը թէչքիլ իտէ-ճէք տիր։

Մէսմուաթա կէօրէ, սթաչէ մի-լիթլերլէ՝ պիր էյրօպա հուտուտ գօմիսիոնը թասավվուրունը քիւլ-լիէն ըէտտ իթմէք էֆքեարընտա իմիշլէր։

—

Գէրմէնիան պը Բէրլին նամ կաղէ-թանրն պէեանրնա կէօրէ, եու-նան գրալը՝ Ռուսիա իմբէրաթօրը Իւչիւնճու Ալէքսանտրա պիր թէ-լէկրաֆ քէշիտէ իտէրէք, Թիւր-քիանրն թէքլիֆթանրը գապուլ իտինճէ, պու պապատ ադա օլու-լունճագ մուգավէլէնամէնին իճ-բաաը խուսուսընտա, եունան հիւ-քիմէթինին Ռուսիա տէվլէթինէ կիւվէնէպիրիպ կիւվէնէմէեճէկինի սիւվալ իթմիշ իսէ տէ, իմբէրա-թօր Ալէքսանտր՝ եունանա թէրք օլունան սրաշինին թէսլիմի խու-սուսուտա տիկեր սէվլէթլէր-տէն զիյատ պիր թասհհիւտ կիբրիչմէեէճէկինի ճէվապէն եու-նան գրալընա պէեան իթմիշ տիր։

—

Պէրլինտէն Ա֊ա֊ Բ֊Բ֊Բ չէքի-լէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, բը-րէնա Պիզմարք՝ տէվլէթը Օսմանի-եէ հուտուտու ճիվարընտա պու-լունան մահալլէրին էյրօբա մա-րիֆէթիյլէ զապթ վէ եունանա տէվր ու թէսլիմ օլունմաը էֆ-քեարընը գապուլ վէ թէճվիզ իթ-մէմիշ տիր։

—

Էտէրը ճէռէ՝ նամ պէ յիրը վաբօ-րու գարատէնիզ սէվահիլինտէն ալմըշ օլտուղու իքի թապուր աս-քէրի բազար ագշամը ցէրսաա-տէթէ կէթիրմիշ տիր։

Բէյէրէ նէ՝՝բէն վաբօրու տախի ռէվահիլը մէգբիւրէտէն երինէ ըՍ-թամպօլա բէտիֆ կէթիրմէք իւզ-րէ գարատէնիզէ կիթմիշ տիր։

—

Աթինա գապինէթօսու թարա-ֆընտան պու կիւն իթա օլունա-ճաը թէչէկրաֆլարտա պէեան օ-լունան նօթաբա։ Թէքլիֆթը վագրանը սուրէթը սարիհատա գապուլ օլունճաը մէսմու օ-տուղունու պու կիւնքի վ֊էֆ եա-զընօր։

—

Ֆիւրտիսթանտան կէլէն խա-պէրլէրէ նազարէն։ Համգա աղա Բէյթատէր նամ մահալէ ադիմէթ իլէմիշ վէ ֆիւրտ բուէսասընընն պաղրլիրընա պիր տավէթնամէ եազմըշ տըր։

Ռիվայէթը ախիրէեէ կէօրէ, մուտթահիլէյհ Համգա աղա Ցէրսաա-տէթէ կէլէճէք տիր։

(Վ֊էր)

ԹՈՒՆՈՒԶ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Սթանպօլտան Ա֊ա֊ Հաբասչէ-քիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Թունուզ պէյլիքին իգթիտարընը-լըզը՝ Պապը Ալինին օրաճա հիւ-քիմ ու իգթիտարընա խալէլ կէ-թիրմիշ օլտուղունան, անրն եէ-ռինէ խայրէտտին բաշանրն թա-յինի թալէպ օլունտուղու Սթամ-պոլոն պապը բօլիթիգա տաիրէ-լէրինտէ թախմին օլունմագտա տըր։

—

Պու կիւնքի վ֊էֆնտա օգունմուշ տըր։

«Ֆրանսըզ ասքէրինին Թունուզ հուտուտտանը թէճավուզ իթմէսի խապէրի իւզէրինէ Պապը Ալիճէ իգթիղա իտէն թէտապիր իթթի-խազ պույրուլմագ իւզրէ օլտու-զու, վէ սիւֆէրահ Սալթանաթը Սէնիկեէ թաիմաթը սէրիա կէօն-տէրիլէճէկի մէմու վէ պէլքի թա-լիմաթը մէգզուրէնին տիւն ագ-շամ կէօնտէրիլմիշ օլմասը մաղ-նուն տըր։»

—

Թունուզ վալիսինին բրօթէս-թանտամէսի իւզէրինէ Ֆրանսա հիւ-քիմէթի թարաֆընտան Թունուզ սուլթանընա տօնանմա սէվգինէ գա-բար վէրիլմէյի չայի օլտուղունու Սրմանալ կաղէթասը եազըյօր։

Թէլէկրաֆ նամ Բարիզ կաղէթա-սը տախի, տօղրուտան տօղրույա Թունուզա ադիմէթ իթմէք իւզրէ Ֆրանսատա տիկեր պիր գօլ օրտու տահա թէհլիյէ օլունտուղու չայի-ասընը նագլ իլէ, իճապը հալին-տէ Թունուզըն պաղը նօգթայա-ընա վէ պէլքի տախի Թունուզ չէհրինտէ ասքէր իգամէ օլունմա-սը թապիի կիպի կէօրինիր իսէ տէ, չիմտիրիք գապուլ օլունան մուամէլաթը ասքէրիյէ մէրքէզի թէպտիլ օլունմասընը պէյան ի-տէյօր։

—

Բէրլէնտէ Ֆրանսէզ կաղէթասը մէ-սէլէի մէգբիւրէ հագգընտա սթիտէքի մալիմաթը վէրիյօր։

Էլ-Ուլունտան 13 քիլօմէթրօ մէ-սաֆէտէ Ֆրանսա Հիւսար վէ սի-բահի ասքէրի Թունուզլըլարը պիր օրտուկեահընա թէսատիֆ իթմիշ տիր։ Մէգբիւր օրտուկեահ-տա պիր գայմագամ գումանտասընը-տա 15 գատար չատըր պուլուն-մագտա իտի։ Պիր Թունուզ զա-պիթի 3000 գատար խրումիրլէր թարաֆընտան Ֆրանսըզ ասքէրի-նին խաթթը բրիճաթը դաթ օլու-նաճաը Ֆրանսըզ սիւվարի զապ-թինէ խապէր վէրիրմիշ տիր։ Մէր-գում զապիթ տէրհալ քէյֆիյէթի ժէնէրալ Բիթէրէ իսպար իլէմէսի իւզէրինէ, մումանիւյհ ժէնէրալ տէրհալ սիւվարի ասքէրի իլէ վիւ-ռուտ վէ գարշըտա պուլունան պիր պօղաղը կէչմէյէ ըսրար իլ-լէտիյինտէն, խրումիրլէր թասավ-վուրը մէգբիւրտէն ֆէրաղաթ իթ-միշլէր տիր։

Մուհարիպ օլան խրումիրլէր 10—15 պին նէֆէր թախմին օլու-նուպ էլ-Ույուն գարշըսընտաքի օրմանլար տէրունինտէ իճթիմա իլէմիշլէր տիր։

Ֆրանսա օրտուկեահը զայէթ միւսթահքեմ օլուպ միւթեատտիտ քէշֆ գօլլարը տախի էթրաֆտա տահմա քէշֆ ու կիւզար իթմէք-տէ տիր։ Հէր կիւն Ֆրանսըզ սիւ-վարի ասքէրի Թունուզ թարաֆը-նա կէչիպ թասարրուզ իճրա ի-տիյօրլար։

—

Մարսիլեատան հարեքէթ իտէն պիր Ֆրանսըզ վաբօրու Թունանա ուզրայրպ 3 միլեօն խարթուճ ալ-տըգտան սոնրա ճէզայիրտէ վա-գը Պոն լիմանընա կիթմիշ տիր։

ՏԱԼԽԻԼԻՅԷ

Տիւնքի Վ֊էֆ կաղէթասընտա օգունտուզունա կէօրէ, Զաթը հաղրէթը Շէհրիարիլէրի մաթ-պուաթի հագգընտա հրսա իթ-տիրլէրի մէֆիսէրէթէ պիր ապա-մէթը զահիրէ օմմագ իչիւն մու-մանիւյհ բէֆիգիմիդին իտարէխա-նէսի գաբուսու իւզէրինէ թուղ-րաի հաղրէթը Բաղչահինին թաալիգինէ միւսաատ չէրէֆ-սուտուր պույուրմուշ օմմաղա՝ վ֊էֆրին պէյլէ պիր նիմէթը ճի-հան գըյմէթը ճէնապը Բաղչա-հիյէ մաղհար վէ նաիլ օմասը-տան տօղայը մա էլիֆթիխար ըէ-ֆիգի մումանիւյհիմիզի թէպրիք եյէրիզ։

—Թարաֆը հաղրէթը Շէհրիյա-րիտէն Ռուսիա Զարը ճէտտանին ճիլուսունու թէպրիք իչիւն Բէ-թերսպուրկա կիտէճէք օլան Բէ-ուի բաչա հաղրէթլերինին եերի-նէ եավէրանը Շահանէտէն Ֆուատ բաչա հաղրէթլերինին թային պու-յրուլտուղու վէ պիր իքի կիւնէտէ-ը Սթամպօլոյան հարեքէթի իտէճէկի իշլտիրմիշ տիր։

—Մալիյէ խազինէսի սերվէզնէ-տարը Բիֆաթ էֆէնտի էվվէլքի կիւն վէֆաթ իթթիշ տիր։ Մումանի-լէյհ 35-40 սէնէսէնէ պէրու վէզ-նէտարլըգ խրտմէթինտէ պուլուն-մուշ իմիշ։

—Լ֊Թ֊էրէ կաղէթասընին սա-հիպը իմթիյազը սապլգ Մ· Պոր-տէանօ պու քէրրէ Բումանիա խա-բրճիյէ նէզարէթի միւսթէշարը-ղընա թային օլունմուշ տըր։

—Սուլթան Ապտիւլ Ազիզ խանին վէֆաթընա թաալիւգ իտէն ա-վալ հագգընտա թէչէպպիւս օլու-նան թէտգիգաթ՝ պէյլէ միհիմ պիր մէսէլէնին իյճապ իթթիյի տիգգաթը թամմէ իլէ իճրա օ-լունմագտա տըր։ Գավիէն զանն ու փարզ օլունտուղու վէճիկէ, ար-թըգ մատտէ եալընըզ պու նօգ-թա իւզէրինտէ վագը օլան հի-քայէներին եանլըշլըգընը մէյտա-նա չըգարմագտան իպարէթի տե-եիլ տիր։ Եանլըշ օլան չէ ի թաս-հիհ իթմէք վազիֆէի ալէնիյէսին-տէն մատտա, պու իշտէ չու վա-զիֆէ տախի վար տըր քի, էկօյա Ապտիւլ Ազիզին էօմիրէնէ խիթամ վէրէն պէօյլէ պիր ֆիլիրն լէքէ-սինի պիր էօլէնին զիբրը ճէմի-լի իւզէրինտէն վէ անրն մէնսուպ օլտուղու խանէտանը Հիւմայուն արմասընտան չըգարմալը տըր։

Հէնուզ մուալլագտա օլան չու թէտգիգաթ հագգընտա իհֆիթ-բազը թամմ իլէ պահս օլունապի-լիր, վէ պինապէրին չու մուհա-քէմէեէ տաիր հիչ պիր չէյ նէչը իտէմէյիզ։ Իչպու թահգիգաթը իճրա իտէն զէվաթրն միւքելլէֆ օլտուղու վաղիֆէ բէք միւշքիլ օլուպ, զէվաթը միւշարիլէյհիմ պու վաղիֆէյի տերեօհտէ իթմէ-լերինտէ եյի եարմըշլար տըր։

(Մեհմէտ)

—Զաթը հաղրէթը Շէհրիեարի թարաֆընտան սուտուր իտէն պիր Իրատէ մուճիպինճէ, մէրհում Սուլթան Ապտիւլ Ազիզին վէֆա-թը հագգընտա իճրա օլունան թէտգիգաթ իւզէրինէ պաղը թէ-տապիրը միհիմմէ իթթիխազ օ-լունմուշ տըր։ (Ֆ֊ռ֊ Պ֊ֆ֊ը)

—Ֆրանսա սէֆիրի Մ· Թիսօ՝ Ֆը-ըանսայա կիթմէք իչիւն Թալէպ էլէտիկի մէէզունիյէթինին բաա-գալիա եօրթուլարընա թէատիւֆ իտէճէկի իւմիտինտէ պուլունմուշ իսէտէ, Եունան մէսէլէսինտէն տա-լայը հէնուզ պուրատա գալմըղա մէճպուր օլմուշ տըր։

Սէֆիրի միւշարիյէյհ պիր վա-գըթատան պէրու Արապճա պիր լուղթ քիթապընը թէէլիֆինէ չալըշմագտա օլուպ, պու քիթա-պընն նէչրինէ տաիր լազըմ կէլէն թէտարիքեաթրն իճրասը իչիւն Բարիզէ կիթմէք իսթէմէքտէ տիր։

—Աւսթրիա վէլիի ահտը Արշիտիւգ Բոտոլֆրն խթիգապլի իչիւն Գուտ-սը Շէրիֆէ ազիմէթ իթմիշ օլան վէլի Ռիզա բաչա հաղրէթլերի իք-մալը մէմուրիյէթ իտէրէք էվվէլքի կիւն Ցէրսաատէթէ ավտէթ իլէ-միշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ճումաա էրթէսի կիւնքի նիւս-խէմիզտէ իլան իթտիկիմիզ վէճհէ իճրատ թէպրիք իչիւն Ս· Զատի-կէն իքինճի բազար էրթէսի կիւ-նիւ սաաթ 7տէ բահիթախթը հէր սէմթինտէն Միլլէթ մէճլիսի ումու-միսի ազալարընրն էքսէրիսի վէ վարչական խորհուրդ վէ Ատեան-պետաց Ժողով ազալարը վէ Թա-զական խորհուրդլար, վէ Ս· Փըր-կիչ խաթախանէսի հոգաբարձու-թիւնընտան եսայեան վէ Յակոբ-եան էֆէնտիլէր, վէ գահդէ-տէկեան Միլլի Մերքէզ իտանէ գո-միսիոնը, վէ քարոզիչէր վէ սաբր միլլի հէյէթլեր բաթրիգխանէյէ ազիմէթ իթմիշլեր տիր։

Ս֊ա֊թ 8տէ հաղրրուն պաղը ե-պիսկոպոսարաց պէրապէր սայօնա տուխալ իտիւպ, պիր թարաֆտա եպիսկոպոսարաց վարդապետլը-ր, վէ տիկեր թարաֆտա Ընդ· ժողով ատեանապետի վէ Ազգ· վարչութիւն ատեանապետի վէ վարչական խոր-հուրդ ազալարը վէ երեսփոխան-լար վէ միւթէպէրան սըրա իլէ տուրմուշլար տըր։

Պու էնտատ Բաթրիգ Ա֊ին· Ներսէս Սրբազան հաղրէթլերի՝ Պուլկարը վէքիլինին գիա-րէթի սէպպիրլէ մէգբիւր սայն-տա այագտա պույուրմագտա օ-լուպ, տուխալ իտէն պիր ճիւմէ դէվամ սրրա իլէ միւշարիլէյհ հաղ-րէթլերինին էյիսի բուս իթմիշ-լեր, վէ Մէճլիսի ումումի բէյիսի Մէրքէզ-Գուլի Ցարութիւն էֆէն-տինին իշպու գապուլիյէթ միւնա-սէպէթիյլէ էյրատ իթտիյի նութ-գու տիգգաթը թամմէ իլէ տիյ-նէմիշլեր տիր։

Իշլէթ մէգբիւր նութգ սթիտէ-քի տիր։

Բարձրաչնորհ Տէր.

Ազգային երեսփոխանք՝ իրենց հետ ունենալով կղերական դասը, վարչա-կան խորհրդականները, թաղային մա-տակարարութեանց ներկայացուցիչնե-ը, կրթական ընկերութեանց պատ-գամաւորներն և ազգային երևելեաց ներկայ մասն՝ եկած են ասրնթեր Պարիզքանկան գահուն շնորհաւորել Ս. Զատկի ոօնն, և մատուցանել իր-րենց բարեմաղթութիւններն առ ազգաբէր Պարիզքն իւրանց։

«Եւ ես բարեբախտ եմ, Հայր Սըր-բազան, որ ինձ կը վիճակի թարգմա-նել Ձեզ այն զգացումն՝ որով համակ-եալ են ամենքին, և այն իղձերն զոր կը տածեն միօրնակ։

«Ազգը նախընթաց քանի մը Զատիկ-ներ ունեցաւ, որոց մէն մի անգամուն երբ կը մերձենայինք յուսալից այս գահուն՝ մեր յուսոյն մէջ նախընթաց անգամներէն աւելի ևս հաստատուած կը վերադառնայինք, և խաբուած չըլ-լալուս համոզուած կը մեկնէինք։ Իսկ այս անգամ մի տարբեր վիճակի մէջ կուգամք. այս անգամ մեր յուսոյն գագաթնակէտն հասնելու և իրական-ութեան պատուանդանին թեակոխե-լու պահուն հասած կը հաւատամք, և այս հաւատոյն եռանդեամբն ու մտմամբը կը մերձենամք Ձեզ ներկայ Զատիկը շնորհաւորելու և մեր ըղձից արտայայտութիւնը կրկնելու։

«Բարձրագիտական օրակարգին մէջ Հայկական խնդրոյն նախադասներն՝ իրենց լուծումն ապն, շնորհիւ Օգոս-տափառ Կայսեր Սուլթան Համիտ Խա-նի ողջախոհ հայրենասիրութեան. այժմ ալ Հայկականն՝ ի հարեւէ պիտի առնու իւր լուծումն, որոյ աւելի սիրով պիտի զբաղին անդուլ Օգոստա-փառ Կայսրն և իւր Բարձրապատիւ Նախարարներն, մինչդեռ Հայոց իղ-ձերը նշանախեց մ'իսկ չունին, որ Օս-մանեան Կայսրութեան շահուց և երկ-րին ամրողջութեան սկզբանն անհաշտ, անհամաձայն լինի։ Եւ թերևս այս այն միակ խնդիրն է, որ երկրին իր-ական շահերն պաշտպանելու նպատա-կին կը յանգի։

«Այս տեսակէտով գիւրին է հաս-կնալ որ Թուրքական Ասիոյ բարենո-րոգումն այդ Հայկական խնդրոյն լուծմամբը կընայ իրանալ։ Եւ սա-կայն այս անմեղ անունը սխալ մեկ-նութեան պատրուակ մ'եղաւ անոնց ձեռքն, որոց տեսութիւնը չէր զօրեր թափանցել խնդրոյն ոգւոյն, և զայն անուանէն միայն կրնային դատել։

«Բայց Ձեր իմաստութիւնն, Ամենա-պատիւ Տէր, գիտցաւ չխռովիլ այս զայթակղեցուցիչ մեկնութեան առջև, և գիտցաւ բացատրել ճշմարտութիւնն՝ այն անմեղ տեղ՝ ուր պէտք էր բա-յատրուիլ, որպէս զի Նորին Վեհա-փառութեան Սուլթան Համիտ Կայսեր բարի սիրտն ու հայրենասէր ոգին չը-խռովէին։

«Եւ ըստ որում անհաւանական չէ որ այդ չարամիտ մեկնութիւնն՝ այս փոփոխ միջոցիս մտնաւանդ՝ դեր խա-ղալ փորձէ, ուստի պէտք է որ Տ. Ներսէս Պարիսեցին ալ՝ այս միջոցին մտնաւանդ՝ խնդրոյն բուն ոգին և նշա-մարտութիւնը լաւագոյն ընտ, իւր այն բը-նտաիր հանդարտութեամբ զոր Տէրն Համայ-նից օր քան զոր աճեցոյց և զարգա-ցոյց, յօգուտ իւր Հայ հաւատացելոց։

«Այս պատճառաւ է, Բարձրաչնորհ Տէր, որ Երեսփոխանք չուարմամբ լուան Ձեր հրաժարագրոյն ընթերցու-մը. այս պատճառաւ է որ Ատեան-պետաց Դիւանն ու Վարչական Խոր-հուրդն ամեն տեսակէտով անընդուս-նելի դատեցին զայն. այս պատճառաւ է որ ամեն կողմէ տհաճութեան ձայ-ներ սկսան բարձրանալ Ձեր հրաժեշ-տի դիտաւորութեան դէմ. և այս պատ-ճառաւ անդուլ Ազգային ժողովը չպիտի կրնայ ընդունիլ զայն, և որդ-ան այս տրամադրութիւնն՝ արտատա-նած յղման բանաձևէն յայտնի է։

«Ներեցէք, Հայր Սրբազան, եթէ այս յայտարարութիւններս, զոր ի վի-մաց ամենուն ընելու պատիւ ունեցայ, դժուարին դիրքի մը մէջ կը դնեն զՁեզ. երբու Հայոց Ազգային Ժողովոյ մէջն ձգելով. մին՝ Ձեր պատուական անձին տկարութիւնն, և միւսը Ձեր ապացուցեալ ազգասիրութիւնն։ Բայց կարելի չէր ինձ թարգման լինել ընդ-հանուրին զգացման և անոր գլխաւոր կէտին վրայ լռութիւն պահել։

«Եւ որովհետև մեք վստահ եմք որ Ձեր Ամենապատուութեան ազգասի-րական զգացումը չկրնար յարգահա-րել Ձեր վրայ ծանրացող որ և է ուս-ին զգացում և տպաւորութիւն, կը մաղթենք որ Ս. Յարութեան շնորհիւ ֆիզիգապէս և բարոյապէս զօրանաք, գօտեպնդիք, կը մաղթենք որ մեր Օ-գոստափառ Կայսեր Ձեր Բարձր Սըբ-ազանութեան և Հայ ազգին իղձերն օրք մի և նոյն են զգլխամբ ի մտոյ պահին. և կը մաղթենք վերջապէս որ Հայաստէն հնչել այն ժամն՝ յորում պիտի գամք լսել ի Ձէնչ անոր քաղց-րիկ աւետիսը։»

Նուիրագը մէգբիւրը միւթէպագ-պէն հաղրրուն «Եշասըն Ներսէս Բարիրգ» պաղրշարագ ալագչլա-մըշ օլտուգլարընտան, Բաթրիգը միւշարիլէյհ հաղրէթլերի տախի քէնտի հագգընտա պէյան օլու-նան իչպու թէմէնիյաթը մաեթ-թէչէքքիւր գապուլ իթտիքտէն սոնրը, իսթիքասը պահսընա իսթիգալ իտուպ, քէնտիսինին հէր պիր չէյի սեօյլէմիշ վէ ան-լաթմիշ վէ վաղիֆէի միւքելլէ-ֆէսինի իֆա իլէմիշ օլտուղունու պէեան իթմիշ, վէ քէնտիսինին նամզատլըզը հասէպիլէ ումուր ու մէսալիհի միլլէթատ պաղէն պիր թէէխիւր վագու պուլմասը միւ-թէմիլ օլտուղունտան, եէնի գում-վէթի վէ եէնի զայրէթլէ չալըշմագ իչիւն միլլէթին քէնտի եէրինէ չօգ-լարընը պուլապիլէճէկինի իֆատէ էլէմիշ տիր։ Պատէհու Բաթրի-գի միւշարիլէյհ՝ քէնտի իսթիֆա-սընա մուսաիֆէթ օլունմասընը-նը նասիհաթ իտէրէք, պիլճիմէ հաղրրուն տուլա իթմիշ, վէ ճէ-նապը Հագգընտ՝ ասրրլարտան պէ-րու խրիսթիյանլըգտա պուլունան էրմէնի միլլէթինի եէրգ իւսթիւ պրագմաեաճաղընա վէ անրն քէ-տէրլէրինի տէֆ իտէճէկինէ իւմիտ պէեան էյլէմիշ տիր։

Մերեէմգուլի էֆէնտի՝ պիլ-ճիմէ հաղրրուն Թարաֆընտան, Բաթրիգ Սրբազան հաղրէթլերի-նին թէպերրիւքեաթը վագբաաը-նա թէչէքքիւր իթմիշ, վէ Մէճլիսի ումումինին ատեանապետի օմմագ սրֆաթրլա, մէճլիսի մէգբիւրուն Բաթրիգ հաղրէթլերի թարաֆընտան մէսալիհի միլլէթին ուգ-տէի թէէխիւրտէ պըրագըլ-ըը՝ ընտիր տաիր հիչ պիր զանն ու գրեաստա պուլունմատըզընը ճէվապէն պէեան իթմիշ վէ իլա-վէթէն արզ էյլէմիշ տիր քի, Բաթ-ըիգի միւշարիլէյհ հաղրէթլերինին չախսը՝ Բաթրիգլիգ մագամընտա պիր գուրպան պուլունտրզը մա-լիմ տիր, լաքին միլլէթ՝ եէքտիր վէ եէքվիճուտ պու գուրպանը թալէպ իթմէքտէ տիր, վէ պու թալէպէ հիչ քիմսէ հաթթա Բաթ-ըիգ Սրբազան հաղրէթլերի պիլէ մուխալէֆէթ իտէմէզ։

Պու սրբատա Սիվաս առաջնորդ-ու Գեր· Պետրոս Արքեպիսկո-պոս՝ Բում Բաթրիգի եուվաքիմ էֆէնտի հաղրէթլերինին տախի իսթիֆա իթմէեիպ մագամընտա տէվամ իթմէսինի մուսիբրանէ բէ-ճա իսթտիկինի Բաթրիգ Ա֊ին· Ներսէս Սրբազան հաղրէթլերինէ պէեան իթմիշ տիր։

—

Բազար էրթէսի կիւնիւ Սիվաս Առաջնորդ Գեր· Պետրոս Արքե-պիսկոպոս վէ Բաթրիգ վէքիլի Գեր· Բուսճուգլեան վէ տիկեր պիր վարդապետ՝ վէ Կրթական խորհրդական Մամիկոնեան Մի-քայէլ, վէ Ցէրէնկեան Աբրահամ՝ վէ խաչատուրեան Կարապետ էֆ-ֆէնտիլէր իւչ արապայա բաքի-պէն, Բաթրիգ Ա֊ին· Ներսէս Սրբ-ազան հաղրէթլերի թարաֆընտան Ֆէնէրատ Բում Բաթրիգի հաղ-ըէթլերինէ կիտէրէք Ս· Զատիկ եօրթուսընը թէպրիք իթմիշ վէ իհթիրամաթը ֆէվգէլատ իլէ գապուլ օլունմուշլար տըր։ Էնա-նի միւֆաքէգաթլերինտէ Բում բաթրիգխանէսի քահիսէսինէ հէ-րէք, օրատա Բում ճանաւոր չօ-ճուգլարը թէրէննիւմ իթթիքլերի հայատ, Գեր· Պետրոս Արքեպիս-կոպոս հաղրը պուլունան Բում ճէմաաթընա տուվալար օգունուշ տըր։

—

Բազար էրթէսի կիւնիւ սաաթ 7 բատտէլերինտէ Պուլկար էկղար-քընրն վէքիլի վէ պաղը միւթէ-պէր Պուլկարլար՝ Զատիկ եօրթու-սընրն թէպրիքի իչիւն Բաթրիգ-խանէյէ կէլմիշլեր տիր։

—

Ս· Զատիկին ալիք կիւնիւ Բուս սէֆարէթի թարաֆընտան պի-ռինճի թերճման վէ իքինճի կիւ-նիւ Գուլկար գաբու քէթխիւտա-ը Բաթրիգխանէյէ կէլերէք իճ-բաի բէսմը թէպրիք իթմիշ օլտրգ-լարընտան, Բաթրիգ Ա֊ին· Ներ-սէս Սրբազան հաղրէթլերի տա-խի էրթէսի կիւնիւ վէքիլ Գեր· Բուսճուգլեան Տ· Գէորգ Ծ· վար-դապետի վէ գաբու քէֆհասը Ֆը-րէնկեան Աբրահամ՝ էֆէնտիի Բու-սիա սէֆարէթխանէսինէ վէ Պուլ-կար գաբու քէթխիւտասընա իր-սալ իթմիշ տիր։

—

Մաէլէմմունէյէ ալտրղըմզ խա-պէրէ կէօրէ, ճումաա իրթէսի կիւնիւ մանթպաաճը Ցնտեսեան էֆէնտի քէֆալէթէ բաթ օ-լունարագ հապսան չըգարըմշ տըր։

—

20—25 գատար երեսփոխան՝ ատեանապետլերի տէ պիրլիքտէ օ-տուղու հալտէ Երուսաղէմատու-նա կիտուպ, օրատա Ս· Երուսա-ղէմ Բաթրիգի վէքիլի Գեր· Տ· Սիմէօն Արքեպիսկոպոս թարա-ֆընտան գապուլ օլունմուշ վէ Ս· Զատիկ թէպրիքինի իճրա էյլէ-միշլեր տիր։ Պատէհու մուսան-լէյհիմ երեսփոխանլար՝ Բաթրիգ վէքիլի Գեր· Բուսճուգլեան նէզ-ունէ կիտէրէք այնը բէսմի իճրա էյլէմիշլեր տիր։

—

Ս· Զատիկին իլք կիւնիւ Պէ-չիքթաշտաքի մէյլի գապրիսթա-նրն տուվարը եարբլարագ, քիմ-սէնին օրաեա տուխուլ իսէմէմէ-սի իչիւն էթրաֆը կիւզէճէ գա-բաբըմըզ, վէ բազար իրթէսի կիւնիւ տէ մահալը մէգբիւր քա-բրոզիչի բաքալար վէ պիր խայը ճէմաաթի իլէ մէգբիւր մէգարլըզա կիտէրէք մանթանթան սուրէթտէ Հոգեհանգիստ տուվալարը իճրա էյլէմիշ տիր։

ՆԻՀԻԼԻՍԹԼԷՐԻՆ

ԳԱԹԼԷ ՀԻՒԲՄԻ

(Թայմրզը Ս. Բէթերսպուրգ հոլ. պէրնդոն։)

Ս. Բէթերսպուրկ 10 ապրիլ

Տիւն սապահ, միւտտաիի ուռմումի Մուրավիէֆ, ճանիլերին իթհամընա միւթէալլիգ օլան նուիթգունու իրատ իթտի։ Պու նուիթգ պէշ սաաթ սիւրտիւ, վէ միւտտաիի ուռմումի պիր իքի տէֆա քէլամընը գաթ իտէրէք, իսթիրահաթ իլլէտի։ Նուիթգունունն իլք գըսմը, քի վագըթ էօյլէի կէչինճէեէ տէկին իմթիտատ իթմիշ իտի, իթհամանամէտ միւնտէրիճ օլան իսնատաթը թաֆսիլինտէն իպարէթ իտի։ Մահքէմէտէ ղալէպէլիք բէք չօգ իտի, ֆագաթ պիր գաչ կաղէթա մուխպիրլէրի սիւսթէանա թուրթուլարագ, հաղըրունուն քեֆֆէսի տէ մէմուրինի միլքիյէ վէ ասքէրիյէտէն իպարէթ իտի։ Թայը միւթէպէր ղէվաթ, վէ վիւքէլատան պագըլարը, վէ խարիճիյէ նէղարէթինին պէօյիւք մէմուրլարը, վէ սէֆարէթ մէմուրինի հաղը իտիէր։ Մահքէմէնին իշէրիսի պու սէպէպտէ օ տէրէճէ սըճագ իտի քի, միւտտաիի ուռմումի, քէլամընը տէվամ իտէմէյիպ, եարըմ սաաթ իշիւն թաաթիլի իհթիմա օլունմասընը բէիստէն բէճա իթմէքլիկէ մէճպուր օլտու։ Ալթը նէֆէր մաղնուն ալէյհէր (ճանիլեր), տիւնքի կիւնտէն զիատէճէ պէնզէրի աթմըշ օլարագ, քէնտի ալէյհէրինտէ միւտտաիի ուռմումինին իպրագ իթտիյի պէլաղէթ վէ ճերպէզէյի տրգգաթլա տիյնէմէքտէ իտիլէր, վէ պիլնասաս (Նիհիլիսթէրին սէրքէրտէլէրինտէն) Եէլիապօֆ պիր չօգ շէյ զաաթ իտէրէք գալէմէ ալմագտա իտի։ Ֆագաթ մուախխարէն, քէնտի քէնտիսինի միւտտաֆասա թէշէպպիւս իթտիքտէ, պու զաաթ իթտիյի մէվատտա միւրաճաաթ իթմէտի։ Օն իւչ նէֆէր սրըլտիլը Ժանտարմալար, մահպուսիյնի մէրգումէնին մուհաֆազասընա մէմուր օլմուշ իտիլէր։

Թաամտան սօնրա միւտտաիի ուռմումի, տավասընը իքինճի գըսմընա միւպաշէրէթ իտուպ, մէղքիւր ալթը նէֆէր մահպուսիյնին էօմրիւնիւ, թէլէֆինի վէ խասսիյէթլէրինի հիքեայէ վէ թավսիֆ իթտի։ Իմբէրաթօրընը արապասը իւղէրինէ իլգումպարայը աթմըշ օլան Ռիսագօֆը Ս. Բէթերսպուրկա կէլիպ, Մէատին մէքթէպինէ կիրմէսինի վէ իսթիլաքբերի հարաքեաթա իշթիրաք իթմէսինի, վէ Նիհայէթ, իսթիլաքբերը պաշը մար իւզ զիքբ եէրլիապօֆը էմրլէրինի իճրա իթմէք իւզրէ օնուն էլինտէ պիր ալէթ օլմասընը հիքեայէ իտուպ, եէլապօֆը մէրգումմ Ռիսագօֆ իւղէրինէ պու տէրէճէ նուֆուզ իշլէթմիշ օլմասընայա Ռիսագօֆրն ճինայէթի պիր մրգտար թախֆիֆ օլունմագտա իտի։ Եէլիապօֆ իսէ էֆքէարը հարիսանէի իսթիլաքբերանէ էրպաշընտան պիր սէրքէրտէ մագամընտա թավսիֆ օլունտու վէ մէրհում կօլոնպէրկ նամ մահպուս տախիյպու եէլիապօֆը իսթիլալը կիրուհունուն էն խալիս վէ էն մուխթարալը ազալարընտան պիրի իտուկինի պիլտիրմիշ օյմասը խասսէթէն զիքը օլունտու։ Պու ատէմ օն սէնէտէն պէրու Ռուսիա իսթիլալը կիրուհու սընֆը նա տախիլ օլմուշ իտի։

«Մուախխարէն միւտտաիի ուռմումի, մահպուսիյնտէն Մատամ Սօֆի ֆէրօֆքայանը էօմրիւնիւ թավսիֆ իտուպ, գաաընլարա մախսուս օլան հիւսնի խըլգաթտան քեամիլէն մահրում իտուկինի, վէ ասըլզատէկեանտան օլմաղա, էյիճէ թաալիմ ու թէրպիյէ քէսպ իթմէսինէ հիչ պիր մանի պուլունմամըշ օլտուղունու, վէ մահազա, շու սուհուլէթլէրտէն իսթիֆատ իթմէյիպ, վիլայէթ չէհիրլէրինէ էֆքէարը իսթիլալիյէ նէչրինէ չալըշմըշ, վէ ալէյհիմա, եէլապօֆը էլինտէ պիր ալէթ տէօնմիւշ օլտըղընը, վէ կէրէք Մոսգուա չըմէնտֆէֆէրի ալթընտաքի լաղըմը, կէրէք սօն տէֆաքի գումպարայը բաթլաթմագ իչիւն լաղըմ կէլէն նիշանը պու գարը քէնտիսի իթա իթմիշ օլտուղունու, միւտտայիի ուռմումի հիքեայէ իթտի։

Պիր վագըթ էշնտէսէ մէքթէպի ալիսի թալէպկեանընտան պուլունմուշ, վէ մուախխարէն, Զար ալէյհինտէ իճրա օլունան սօն սուլ գաստա հիսսէմէնա օլան Քիպարիշիշ հագգընտա տախի, միւտտայիի ուռմումի, մէրգումմն լաղըմ կէյէն թէրթիպաթը քիմէէ վիյէլի իթա իթմիշ օլտուղունու հիքեայէ, վէ չիմտիքի հէյէթի իճթիմայէեի ալթ իւսթ իթմէք իչիւն տերմիյան իթտիյի էֆքէարլարը թավսիֆ իթտի։

Քէղա, մահպուսիյնտէն Միխալիօֆ, թալիմ՝ վէ թէրպիյէ կէօրմէմիշ պիր սատէտիլ քէօրլու օլտուղու հալտէ, եէլապօֆը էլինտէքի ալէթլէրտէն պիրի օլմուշ իտի, վէ Սօսիալիսթ էֆքէարլարընտան չօգուգ պիր շէյ անլամայըպ, մահզա, ամէլէ թագըմընը ֆապրիգաթօրլար իլէ գավդայա թութուչուրմաղա չալըշըր իտի քի, արա եէրտէ իսթիլալկերլէրին տավասը իլէրի կիտէ-պիլսին։ Միւտտայիի ուռմումի Հէլֆման նամ (համիլէ) Եահուտի գաաընընընն տավասը հագգընտա չօգուգ թաֆսիլաթլա սէօյլէմէտի։ Վէ խիւլասաթէն չունու տէտի քի, Ռիսագօֆ, Քիպարիշիշ վէ եէլապօֆ, հիչ պիր նէվ բէվապըթը էտէպիյէ վէ զէվքիյէեէ բիաեէթ իթմէմէեէ ալըշմըշ ատէմլէր օլտուգլարը կիպի, տիկէր իքի գաաընլար տախի քէնտի ճինալէրինէ մախսուս օլան հրսսիյաթը ալիյէնին քեաֆֆէսինտէն մահրում պուլունմագտա տըրլար, վէ հէպսինին տէ նիյէթի, մուգաթէլաթը բօլիթիգիյէ վէ թահրիքաթը իսթիլալիյէտէն իպարէթ պուլունմագտա տըր։

Պատէհու միւտտաիի ուռմումի պու մահպուսիյնին մէնսուպ օլտուգլարը ֆըրգանին մէգասիտինտէն պահս իթտի, վէ պու պապտէ զիքը իթտիյի իսթիլալքերանէ բրօկրամլար, իլանամէէր, վէ սօսիալիսթ քիթապլարընտան վէ կաղէթալարընտան իսթիխրաճլար, զաթէն իշիտիմիշ չէյէր օլտուղունտան, մահքէմէեէ յօսանճ վէրմիշ օլմագ կէրէք տիր։ Միւտտաիի ուռմումի՝ Ռուսիանին ֆըրգամի իսթիլալիյէսինի, մէմալիքի էճնէպիյէտէ մէվճուտ օլան վէ (իմբէրաթօր կիյոմու գաթլ իթմէք իսթէէեն) Նօպիլինկ վէ (Իթալիա գրալընը գաթլ իթմէք իսթէէեն) Բաանանթէկիպի ատէմլէր եէթիշտիրէն ֆըրգալար իլէ պիր օլտըղընը իսպաթա չալըշմը։ Պու ատէմլէրին պաղը Էրզրում մէմալիքինէ իլթիճա իթմէք հագգընը սոմի իսթիմալ իթտիքլէրինտէն տէ չիքեայէթ իթտի։

Միւտտաիի ուռմումի, նուիթգընն խաթիմէսինտէ, «պու կիպի ատէմլէրին Ռուսիահիւքիւմէթի կիպի պիր հիւքիւմէթի մահվ իթմէեէ պիհուտէ չալըշճագլարընը» զաեէթ պէլաղաթը սուրէթտէ պէեան իթմիշ օլտուղընտան, պու սէօզլէրի բէք չօգ ալգըշլանտը։

Պիր պույուգ սաաթ թաթիլտէն սօնրա, մահպուսիյնին միւտտաֆասընա մէմուր օլան տէօրթ ավգաթլար քէլամէ աղաղ պիրլէ, հէր պիրի անճագ պիրէր չէրեէք սաաթ սէօյլէտի։ Զարընն գաթլի կիպի պիր միւտհիշ վագաանընն թէէսիրի թահթընտա, քէնտի միւտտաֆաալարընն բէք միչքիլ պիր իշ օլտուղընը պու ավգաթլար հրսս իտէրլէր իտի, վէ անճագ, մահպուսիյնին միւսթահագգ օլտուգլարը աղըր ճէզալարը թախֆիֆ իթտիրմէեէ չալըշտըլար։ Միխաիլօֆընն ավգաթը իոտտաա իթտի քի, պու ատէմ ամէլէ թագըմընն անճագ ահվալը մատտիէսինէ գարըշըպ, տիկէր Սօսիալիսթլէրին էֆքէարը բօլիթիգիյէսինէ իշթիրաք իթմէմիշ օլտուղունտան, օնա պաչգա նազարլա պագըրմագ իդթիդա իտէր։ Իմտի, ճանընա գըբելըմասընը իսթիրհամ իթտի։ Էն կիւզէլ միւտտաֆաա, ավօգաթը Մ. Ֆէրար օլան քէպահչիշին միւտտաֆասը իտի։ Պու ավօգաթ, ժէնէրալ Մէզէնճօֆընն գաթլի իւղէրինէ քիպահչիշին՝ չիւպհէլի ատտ օլունարագ Ս. Բէթէրսպուրկան թարտ օլունմուշ, վէ պէօյլէճէ քէնտի միչքիլ պիր հալտէ գալմըշ օլտուղունու իսպաթ իթտի։

Նիհայէթ, պաշ իսթիլալը եէլապօֆ քէլամա աղաղ պիրլէ ավօգաթա լիւղում՝ կէօրմէեէրէք քէնտի քէնտիսինի միւտտաֆաա իթտի վէ բէք ճէսարէթ վէ չէճաաթլա իրատը քէլամ իլլէտի։ Բէիս իքիտէ պիրտէ մէրգումմն քէլամընը գաթ իտէրէք, քէնտի ալէյհինտէ իսնատ օլունան մէվատտան խարիճէ չըգմամասընը իսթար իտէր իտի իսէ տէ, եէլապօֆ գարչը գօյուպ, քէնտիսինին մէնսուպ օլտուղու ֆըրգանին էֆքէարը վէ թասավուրրաթընը իյդահ իթմէքլիկէ հագգը օլտուղունու իստաա իթտի։ Մէրգումպու եօլտա տերմիան իթտիյի քէլամընը պուրատա նագլ իթմէք միւնասիպէթ ալմայաճաղընտան սարքը նազար իտերիմ, (տէր Թայմընը մուխպիրի)։ Եէլապօֆ բէճա իթտի քի, քէնտի նուիթգու բէսմէն նէչը օլունուն։ Ռիսագօֆ վէ Միխայիլօֆ քէնտի ճինայէթլէրինի թախֆիֆ իտէճէք պաղը քէլամլար իյրատ իթտիլէր։ Մատամ Հէլֆման տախի քէնտի ավօգաթընն պաղը քէլամլարընը թասհիհլէ իքթիֆա իթտի։ Քիպահչիշ տախի Եէլապօֆընն մէսլէքինէ սիւլուք իթտի։ Հասընը, Մատամ Բէրօֆքայա քէնտիսինէ իսնատ օլունան գաաընգաթլարընն գըսմը քիւլիսինի իթիրաֆ իտուպ, թալէպ իթտի քի, քէնտիսինին պիր գաաընն օլմասընա պագըլմաեարագ, լաղըմ կէյէն ճէղասը թէրթիպ օլունսուն։

Վագըթ եարը կէճէ օլմուշ իտի, վէ մահքէմէ աղալարը միւզաքէրէ օտասընա չէքիլիպ պու մահպուսիյնէ աթֆ օլունան 24 նօգթա իւղէրինէ միւզաքէրէ իթտիյէր։ Էվվէլա գաաընգաթլարը հագգընտա հիւքմ՝ վէրիլտի, վէ մուախխարէն բէիսին թէքլիֆ իթտիյի ճէզա գաաընլ օլունմաղա, եարը կէճէճէն իքի սաաթ սօնրա հաքիմլէր մահքէմէեէ ավտէթ իթտիքտէ, հէր քէս այագտա տուրարագ, բէիս՝ մահպուսիյնին քեաֆֆէսի սարլարագ իտամ օլունմաղա հիւքմ՝ օլունտուգլարընը միւպէյիին իլամը գրաաթ իթտի։ Մահպուսիյն պու իլամ օգունտուղը վագթ գայտսըզըգա տինլէտիլէր։

ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ

1881 Յունվար 31 պէլանընը

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

	Ղրշ.	
Լահամ — Սերմաեէեէն հէնուզ աղաղ օլունմամըշ էահամ	550,000,000	
Սանտրգ Թամամ պօլտա Շիպէ-լէրտէ	39,256,577	13
Սանտրգտա պուլընան սէնէտաթ թաղինէի հիւմաեունուն հիսապաթը ճարիյէսի — Պանգանընն զիմէմաթը	44,323,490	24
Միւխթէլիֆ հիսապաթը ճարիեէ — Պանգանընն զիմէմաթը	136,523,568	14
Լահամվէ էմթաա իւղէրինէ իգրագ օլընան մէպալիղ	550,318,449	33
Լիմաք վէ եէնա	189,318,668	9
Միւթէնէվիա	352,251,902	11
	6,676,672	39
	1,427,623	7
	1,870,096,952	30

ՏՈՒԳՈՒՆԱԹ

	Ղրշ.	
Սերմայէ թէտա-վիւլտէ Թամամ պուլը-նան պօլտա-պանգ-նօթլար) Շիպէ-լէրտէ	1,100,000,000	
Լիտէնէճէք գամ-պիօ	14,533,300	
Թաղինէի հիւմա-եունուն հիսապա-թը ճարիյէսի — Մաթլուպաթ	26,978,949	2
Միւխթէլիֆ հի-սապաթը ճարի-եէ — Մաթլու-պաթ	9,537,695	35
Մուայէն վատէլի տէբօղիթօ	246,518,820	6
Իհթիյաթ	27,776,798	36
Լիտէնէճէք թէ-մէթթիւ	359,810,235	
Միւթէնէվիա	1,235,388	
	83,705,765	31
	1,870,096,952	30

Ալընա մութապրգ օլտուղու թաստիգ օլունուր։

Մէ-դէր	Մէ-դէրէ սահամ
ԷՄ. ՏԸՎՕ	Մ. Հ. ՖՕՍԹԻՐ

ԵՈՒՆԱՆԸՆ ՆՕԹԱՍԸ

Տուէլը մուազզամանը Աթինատա պուլընան սէֆիրլէրի ճանիպինտէն վերիլէն նօթայա ճէվապէն Եունան հիւքիւմէթի թարաֆընտան ալաֆրանկա ապրիլ 12 թարիխյէ սիֆէրաի միւշարիէյհիւմ իթա օլունան նօթանընն սուրէթը միւթէրճէմէսի տիր։

Եունան հիւքիւմէթի Էվրօբա-նընն չու թաղէրգինէ նազարէն խաթթը մէղքիւրուն գապուլի եէնի գարըշըգուլարը մուճիպ օլուպ օլմայաճաղընը վէ մէսէլէնին սուլհէն վէ սէրիան ֆասլընը թէէմին իտէպիլիպ իտէմէյէճէյինի քէնտի քէնտիսինէ սիւալ իթմէքտէ տիր։

Թէճրիպէի սապգա վէ Պէրլինտէ իթթիխազ օլունան մուգարրէրաթընն հալի վէ Եունանիսթան թարաֆընտան մուգարրէրաթը մէղքիւրէնին գապուլի Եունան հիւքիւմէթինի իճապէն ճէվապ իթասընա թէրդիպ իտէմէմէքտէ տիր։

Հէր հալտէ տէվլէթլէրին մուգարրէրաթը ճէտիտէսինին իճրասը վէ արազիի մէթրուքէնին Եունանիսթանա սուլհէն վէ սէրիան թէպլիմի նէ՝ զէման վուգուպ պուլաճաղը վէ պու մագսէտէ վիսսուլ իչիւն տէվլէթլէր ճանիպինտէն Եունանիսթանանէ՝ թէէմինաթ վէրիլճէճի պիրինմէեէ միւհթաճտըր։

Եունան հիւքիւմէթի՝ տէվլէթլէրին եալընըզ սուլհ ու սալահընն խալէլքէզիր օլմասը էնտիշէսինէ մէպնի Պէրլին մուգարրէրաթընը լաղվա գատար իլէրի կիթտիքլէրինէ միւքէտտէր վէ միւթէէսսիֆ օլմուշ տըր։

Եունանիսթան՝ տէվլէթը Օսմանիյէնին Էվրօբա մուգարրէրաթընը ըէտտ իտէճէյինի վէ տէվլէթլէրին գարարը գաթիսինէ մուղայրէթ իլէ քէնտի մէնֆէիի մախսուսէսինի տախի թագտիր իթմէ-ֆընտան Եունանիսթանա թէրք օլունան էյալէթլէր էհալիսինէ պաղը հուգուգ վէ վէզայիֆի միւթէզամմին օլտուղունա էմնիյէթ իյլէմիշ իտի։

Պու կիւն տուէլը ֆախիմէ՝ հապէլ զարուրէ Պէրլին մուգարրէրաթընընն արզու իյլէտիքլէրի վէճհէլէ սուլհէն իճրա օլունմայաճաղընան, իճապը հալէ մուվաֆֆըգ պիր խաթթը հուտուտ թաեինի զըմնընտա սէֆիրլէրինէ էմր վէրմիշ օլտուգլարընը Եունանիսթանա թէպլիղ իյլէմիշլէր տիր։

Սիւֆէրանն մուգարրէրաթը մէղքիւրէսի ուռմում գապուլէթմար թարաֆընտան գապուլ օլունարագ 1 յուլիս 1880 թարիխի գանֆէրանս մուգարրէրաթը եէրինէ գահմ օլմուշ վէ գանֆէրանստա թաեին օլունան խաթթը հուտուտ էսասէն թէպլիղ իյլէմիշ տիր։ Խաթթը մէղքիւր՝ ահվալը հաղըրէտէ մուճիպը մուշքիլաթ վէ իլէրուտէ պահսը մուխաթարա օլտուղու հալտէ, պու թէքլիֆին միւտտէթգաիլէ զարիճընտա թարաֆըմզտան բէտտ վէ գապուլի թայէպ օլունույոր։

Եունան հիւքիւմէթի՝ Էվրօբանընն չու թաղէրգինէ նազարէն խաթթը մէղքիւրուն գապուլի եէնի գարըշըգուլարը մուճիպ օլուպ օլմայաճաղընը վէ մէսէլէնին սուլհէն վէ սէրիան ֆասլընը թէէմին իտէպիլիպ իտէմէյէճէյինի քէնտի քէնտիսինէ սիւալ իթմէքտէ տիր։

Թէճրիպէի սապգա վէ Պէրլինտէ իթթիխազ օլունան մուգարրէրաթընն հալի վէ Եունանիսթան թարաֆընտան մուգարրէրաթը մէղքիւրէնին գապուլի Եունան հիւքիւմէթինի իճապէն ճէվապ իթասընա թէրդիպ իտէմէմէքտէ տիր։

Հէր հալտէ տէվլէթլէրին մուգարրէրաթը ճէտիտէսինին իճրասը վէ արազիի մէթրուքէնին Եունանիսթանա սուլհէն վէ սէրիան թէպլիմի նէ՝ զէման վուգուպ պուլաճաղը վէ պու մագսէտէ վիսսուլ իչիւն տէվլէթլէր ճանիպինտէն Եունանիսթանանէ՝ թէէմինաթ վէրիլճէճի պիրինմէեէ միւհթաճտըր։

Եունան հիւքիւմէթի՝ տէվլէթլէրին եալընըզ սուլհ ու սալահընն խալէլքէզիր օլմասը էնտիշէսինէ մէպնի Պէրլին մուգարրէրաթընը լաղվա գատար իլէրի կիթտիքլէրինէ միւքէտտէր վէ միւթէէսսիֆ օլմուշ տըր։

Եունանիսթան՝ տէվլէթը Օսմանիյէնին Էվրօբա մուգարրէրաթընը ըէտտ իտէճէյինի վէ տէվլէթլէրին գարարը գաթիսինէ մուղայրէթ իլէ քէնտի մէնֆէիի մախսուսէսինի տախի թագտիր իթմէ-

---

ԼԵԶՈՒԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԱՌ ՏԷՐ Բ. Պ. ՔԻԶԵԱՆ ԶԽՆԴՐՈՑ ԴՐԱԲԱՐԻՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ

(Շարունակութիւն դէս թիւ 1090)

Տէր Քէչեան ի պատասխանին իւր առ մեր հարցումն թէ, «Եթէ դրաբարըն չէր սովորական և գործածական լեզու, ընդէ՞ր այնչափ մատենագիրք ի Ե. դարէ և այսր գրեցին այն անսովոր լեզուաւ և ոչ սովորական աշխարհաբարիւ,» կը յարէ երկու խորհրդածութիւն, արդարև նուրբ և խորին։ Նախ, թէ «Գրաբարի առ նախնիս մշակումն չհերքեր աշխարհաբարներու գոյութիւնը, քանի որ գիտեմք թէ մեր հին մատենագիրներն, ընդհանրապէս կրօնական դիտումներէ առաջնորդուած, տարբեր դերպով կը վարուէին աշխարհաբարի հետ։» Կամի ասել թէ, որովհետև նախնիք մեր եկեղեցական էին, և նպատակ նոցա էր լոկ կրօնական, գրեցին եկեղեցական լեզուաւ, այսինքն գրաբարիւ։

Արդարև «դիտումն» Սահակայ և Մեսրոպայ էր կրօնական, և բուն իսկ այս դիտումն եղև պատճառ գիւտի գրոյն և թարգմանութեան Հին և Նոր կտակարանաց և այլ եկեղեցական մատենից, որպէս յայտ է ի պատմութենէ։ Բայց այս դիտումն նոցա մանաւանդ ցուցանէ թէ նոքա ընտրէին ապաքէն ժողովրդեան լեզուն զաշխարհաբարն (եթէ կար յայնժամ խորը աշխարհաբարի և գրաբարի,) ոչ թէ զգրաբարն, անմանալի և անընդելի ժողովրդեան, որպէս կարծէ բարեկամ մեր։ Բանաւորագոյն է կարծել ընդհակառակն թէ, եթէ դիտումն Սահակայ և Մեսրոպայ լինէր աշխարհաբարին, այսինքն թարգմանել զգիրս Հոմերի, Պինդարու, Հերոդոտեայ, Քսենոփոնի, Դեմոսթենեայ և այլոց նոյնպիսեաց, կ'ընտրէին զգրաբարն, իբրև բարձրագոյն և ազնուագոյն լեզու, եթէ, դարձեալ ասեմք, գոյր յայգին աշխարհաբար իբրև ժողովրդեան լեզու, և գրաբար՝ իբրև գրական և ոստանիկ։ Ամերիկացի միսիոնարք, որոց նպատակն է կրօնական, այսինքն տարածել Քրիստոնէութիւն ըստ վարդապետութեան Բողոքական եկեղեցեաց, իբրև սկսան գործել վասն Հայոց, ընտրեցին զաշխարհաբարն իբրև ծանօթ և ընտանի լեզու ժողովրդեան։ Եթէ նպատակ միսիոնարաց լինէր տալ Հայոց Անդրկական ազգին անուանի հեղինակներն, զՇԷքսպիր, զՄիլտոն, զՊայրն և զայլ նոցին նմանս, չիք տարակոյս թէ կ'ընտրէին զգրաբարն, որպէս արարին և առնեն Միխիթարեանք, գրելով կամ թարգմանելով հոգևոր և կրօնական գրեան, ուղղեալ առ ժողովուրդն, շատ պարզ գրաբարիւ կամ աշխարհաբարիւ, իսկ զգիտնականս և զքանասիրականս, որպէս զՀոմերոս, զՎիրգիլ, զՄիլտոն, զՔսենոփոն, որչափ հնար է բարձրագոյն և ազնուագոյն լեզուաւ ընտիր մատենագրաց մերոց զորս չկարէ հասկնալ անուս և ռամիկ մասն ժողովրդեան։ Զէ պարտ մոռանալ նաև թէ ոչ ամենայն գրուածք նախնեաց են լոկ կրօնական և հոգևոր. մինթէ կրօնական կամ հոգևո՞ր է պատմութիւն Բուզանդայ, Խորենացւոյն, Փարպեցւոյն, Եղիշէի, Քրոնիկոնն Եւսեբեայ. Եղնկայ գիրքն անգամ չէ լոկ կրօնական կամ հոգևոր։

Մեր բարեկամին երկրորդ խորհրդածութիւնն է. «Ո և է դարու մէջ գրաբար գրուիլը փաստ չէ թէ նոյն դարու սովորական և գործածական լեզուն էր գրաբարն։» Եւ կը ջանայ հաստատել զայս սա ենթադրութեամբ. «Եթէ,» ասէ, «Ժթ. դարու մէջ մնալը գոյութիւն չունենար, մեր հեղինակները ժողովուրդին համար չպիտի կրնային գրել, և իրենց լեզուն այսպէս վերծ մնալով ժողովրդականին հետ չշաղփուէ, միշտ մի տեսակ ինքնութիւն և մասնաւորութիւն պիտի պահէր, միշտ մի տեսակ գրաբար պիտի լինէր։ Բայց, ըստ որում իրենց երկերը լոկ այդ լեզուաւ գրուած պիտի լինէին, մի քանի դար վերջը, մի նոր Գրաբագաշեան պիտի կրնար պնդել որ Ժթ. դարու մէջ գրաբարը գործածական լեզու էր, զի այդ լեզուաւ գրուած են նոյն դարու վանականներն և մենակեացները։» Այսինքն, եթէ չդոյր առ մեօք մամուլ (տպագրութիւն), անհնարին լինելոց էր մեզ հրատարակել գիրս աշխարհաբար ի պէտս ժողովրդեան, զորօրինակ լրագիր, դպրոցական և հոգևոր գրեան, այլ գիտնական միայն, այսինքն՝ աստուածաբանական, փիլիսոփայական, բանասիրական, ուստի և աշխարհաբար մեր յայնժամ մնալով հեռի ի ժողովրդենէ, պիտի առնոյր նոր ձև և տարբերէր ժողովրդեան լեզուէն, մինչև յետ ժամանակաց պնդել ոմանց, իբրև զԳարագաշեան, թէ յԺթ. դարուն այն գրաբարացեալ աշխարհաբարը էր ժողովրդեան լեզուն։ Պաշտպանն աշխարհաբարի այս ենթադրութեամբ կամի ասել թէ այսպէս եղև առ նախնեօք. նախնիք մեր սկսան գրել, (թէև գիր չկար) ի սկզբան Արարատեան աշխարհաբարիւ ոչ ի պէտս ժողովրդեան, քանզի այս անհընար էր առ ի չգոյէ մամլոյ, այլ ի պէտս գիտնոց միայն, և այնպէս լեզու նոցա, արարատեան աշխարհաբարն, տակաւ փոխուելով եղև գրաբար։

Զարմանալի՛ ենթադրութիւն։ «Ժողովրդեան համար» գրելոյ հնարաւորութիւնն ի՞նչ կախումն ունի մամլոյ գոյութենէն։ Եթէ զդոյր մամուլ, չէ՞ինք կարող աշխարհաբար լեզուաւ գրել նամակ ռամիկ մարդոց, որպէս՝ սպասաւորաց, կանանց, տղայոց, և տալ նոցա խրատ կամ կարևոր լուրեր։ Եւ ի՞նչ են լրագիրք եթէ ոչ մեծամեծ նամակներ, ուղղեալք առ ժողովուրդն։ Առ ի չգոյէ մամլոյ արդարև դժուարին է տարածել որևիցէ գրուած, բայց ոչ թէ անհնարին «գրել ժողովուրդին համար։» Եթէ առ նախնեօք լինէր սովորութիւն հրատարակել լրագիր, կամ ուսուցանել մանկանց ի դպրոցս քերականութիւն, աշխարհագրութիւն, թուաբանութիւն, նախնիք մեր անտարակոյս կը յօրինէին այս ուսմանց հարկաւոր գրեան ի պէտս դպրոցաց, և այս գիրք, թէպէտ ոչ գիւրաւ և հազարաւոր օրինակ իբրև զարդիս, կը գրուէին գոնէ քաւական թուով ըստ պիտոյից, ինչպէս կը գրուէին աւետարանք, սաղմոսք, ժամագիրք, յորոց ոչ սակաւ օրինակք հասած են մինչև առ մեզ։ Բայց նախ քան ըզգիւտ տպագրութեան, մանաւանդ առ Սահակաւ և Մեսրոպաւ, իբրև յետ գիւտի գրոյն հաստատեցան Հայերէն դպրոցք ի բազում տեղիս, ոչ միայն լրագիրք, այլ և այն պարզ ուսմունք անգամ չկային. այնր ժամանակի դպրոցաց ուսումն էր դպրութիւն, այսինքն գիտել ընթեռնուլ և գրել, թերևս նաև երգ։ «Մեծին Սահակայ ժողովեալ մանկունս ընտրեալս, ուշեղս, փափկամարմնս և երկարգիս, դպրոցս կարգեաց յամենայն գաւառս, . . . զարուեստս գրչութեան ուսուցանել տալով» (Խոր. Գ. ԾԳ.)։

Բայց ի՞նչ հարկ մեզ ջանալ հերքել զանդէպ խորհրդածութիւնս ասխոյանին մերոյ, որ ի նեղ մտեալ ծակ կ'որոնէ խոյս տալ պատմութեան յայտնի վկայութենէն, մերթ դիմելով մեր նախնեաց կրօնական դիտման, և մերթ զպակասութիւն մամլոյն դնելով պատճառ հեռանալոյ կամ, իւր բառով, օտարանալոյ գրաբարին իւր երևակայեալ աշխարհաբարէն։ Ուր ժամանակակից պատմութիւն կը խօսի յայտնի և մեծաբարբառ, ամէն առարկութիւն, կարծիք, ենթադրութիւն կը լռէ։ Կորիւն, Խորենացին, և Փարպեցին, իբրև մեր ժամանակի կամ շատ մօտաւոր ժամանակաւ կատարուած իր կը պատմեն, թէ Սահակ և Մեսրոպ ոչ յայլ ինչ պատճառաց բայց միայն ի կարևոր ինչ,

յեպ, նեթայիճի քէշֆ վէ հիսապ օլունմայան պիր մուհարեպէեէ տիւշար օլաճաղընը զանն խէպլիր մի իտի։

Եունանիսթան՝ սուլհ արզուսընտա օլուպ, տիւէլը ֆախիմէնին հագգանիյէթինէ միւրաճաաթլա հուգուգընը ճիտտէն նաղարը իթթինայա ալմագ տահմա խայրխահլըգլարընա իթիմատ իտէն Եունանլըլարն հուգուգընը տախի մուհաֆազա իթմէք իւմիտինէտ տիր։

Եունանիսթան՝ հուտուտու Եունանիյէ մէսէլէսինին սուլհէն ֆասլընտան տօլայը Էվրօբայա մինեթտար օլուպ, թէրք օլունաճագ մահալլէրտէ [էհլը Իսլամըն ռերպէսթիի մէղհէպ վէ մուհաֆազասի մալ վէ ճանլարընա քեաֆիֆէթէն թէէմինաթը մաթլուպէյի իթա իլէ քէնտիսինէ թային օլունան արազիյի գապուլէ միւսարաաթ իտէճէք տիր։

Մահէղա Եունանիսթան հէր նէ գատար տէվլէթլէրին մուգաբրեարաթընա իթաաթլա մէէլուֆ իսէ տէ, խաթթը ճէտիտ խարիճինտէ գալան մահալլէրտէքի Եունանլըլարը (Ռումլարընը) քէնտի վաթանլարընա իլթիհագ իթմէք հագգալարը Պէրլինտէ թաստիգ օլունտուղու հալտէ ատէմը իլթիհագլարընը նամուսլարընա մուխալիֆ ատտիտիյօրլար։

Աթինա 21 մարտ 12 ապրիլ 1881

ԳՈՒՄՈՒՆՏՈՒՐՕՍ

ԱՐՆԱՎՈՒՏԼՈՒԳՏԱ ՀԱՐԱՔԵԱԹ

Արնավուտլարը հարաքեաթը հագգընտա Լ. Թ-ուէէ կաղէթասընը Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Վէրիսովիչ նամ մահալտէն ապրիլ 15 թարիխլէ պատրը մէքթուպ տրը։

Պուրատա ահվալ կէչէնքի մէքթուպտան թարիֆ իյլէտիյիմ տէրէճէէտ տիր։ Բիւրզէրին վէ Եագովա Աբնավուտ ռուէսասը՝ Տէվրիշ բաշա հաղրէթլէրինէն նէսայիհը վագքի իթիլաֆճույանէսինի իսթիմա իթմէմէքտէ իսրար իտէյօրլար։

Հիւքիւմէթէ սիլահլարընը թէրք ու թէսլիմտէ իմմինա կէսթերէճէք օլանլարընի խանէլէրի իհրադ իտիլէճէյի տէպլարար վասէթասը իլէ սօղագլարտա նիտտա օլունմուշ տրը։

Մուխալիֆիլիտէն պիր ֆրգա Բիւրզէրին չէհրինին պիր մուխթարալը մահալինի իսթիլա իտէրէք մրգաարը կիմտիրճէ թէզլիւտ իտէյօր։ Պինանէն ալէյհ պիր միւնազասանընը զուհուրի զէմանը թէգարրուպ իթմիշ տէյի զամն օլունույօր։

Արնավուտլուգ պէյլիյինէ նամզէտ տէնիլէն մէշհուր Զիյա պէյի Բրիշթինա միւֆթիսի էֆէնտի իլէ պէրապէր օլտուղը հալտէ կէօրտիւմ. մուսթաֆիզէյհ զալէթ նաղիք վէ պէլաղէթը լիսանա մալիք պիր զաթ տրը։

Մուսթաֆիզ յհ Զիյա պէյ Բրիշթինա միւֆթիսի վէ Միթրօվիցալը Ալի Տրուղա վէ Գալգանտերէլի Էսատ բաշա վէ Տէպրէլի Հասան բաշա իլէ պէրապէր շրմէնտքիէր սթասիօնունդն գարշըսընտաքի խանտա վէ Տէրվիշբաշա հաղրէթլէրինէ միւսաֆիրլէրի օլմագ իւզրէ իդամէթ իտէէօրլար։

Եիւզլէրճէ Արնաուտլար չէհիրտէն պէշ քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ վագը պիր քէօյտէ թօբլանմագտա օլուուգլարը խապէրի Տէրվիշ բաշա հաղրէթլէրինէ վասը՝ օլտուգտա, տէրհալ Հաճի Օսման բաշանը թահթը գօմանտասընտա իքի թապուր ասքէր իլէ պիր պէօլիւք սիւարի վէ պիր գրթա թօբսէվգ իտէրէք, մէրգումարը պուլունտուգլարը Սլավօվօ գարիյէսինտէն չրգարմալարընա էմր վէրմիշ տիր։

Էօյլէնտէն իքի սաաթ սօնրա Տէրվիշ բաշա հաղրէթլէրի բիֆագաթընտա եավէրը հաղրէթը Շէհրիյարի Շէֆիգ պէյ վէ տիկէր իքի եավէր վէ մայէթինէ 40 սիվարի օլտուղու հալտէ օլ թարաֆլարը մուայէէնէ իյլէմիշ տիր։ Միւշարիլէյհին պուլունտուղու մէվգիտէն հարէքեաթը ասքէրիյէ կիւզէլճէ կէօրիւմէքտէ տիր։

Սլավօվօ գարիյէսինին սաղ թարաֆընտան եիւզէրճէ Արնաուտլար կէլմէքտէ օլտուգլարընը վէ Հաճի Օսման բաշա օրատան 500 մէթրօ ուզագըզտա օլարագ ասքերի տախի հարպ վաղիյէթինտէ գօյմուշ օլտուղու կէօրիւլիւր իտի։

Պիր ուֆագ թէբէ իւզէրինտէ թապեա իմմիշ օլտուղու պիր գրթա թօբ տէօրթ թարաֆա հիւքմ իտէյօր իտի։

Բաշի մուսթաֆէյհ գարիյէտէն չրգարմալարընը պիրինի տէֆա թէքլիֆ իթտիրինտէ մէվճուտ օլան Արնավուտլար մրգտարը քիֆայէտէ օրմատըզընտան, էկէր ասքիրը Շահանէ թարաֆընտան իւզէրլէրինէ հիւճիւմ իտիլէճէք օլուր իսէ մուգաբէլէ վէրմէյէճէքլէրինի, վէ ֆագաթ գարիյէյի թէրք իտէճէք օլուրլար իսէ՝ Սլավօվօ գարիյէսինին իւչ սաաթ մէսաֆէսինտէ վէ Բիւրզէրին թարիգի իւզէրինտէ վագը Սթամբիյա գարիյէսինտէ պուլունան ռուէսալարընը հիտտէթ վէ ղաղալարընը տավէթ իտէճէքլէրինի պէյան իլէմիշլէր տիր։

Տէրվիշ բաշա ինքէ մութթաբէճի օլտուղու սէպաթ վէ թէէսիր զէտ տէնիլէն մէշհուր Զիյա պէյի Բրիշթինա միւֆթիսի էֆէնտի իլէ պէրապէր օլտուղը հալտէ կէօրտիւմ. մուսթաֆիզէյհ զալէթ նաղիք վէ պէլաղէթը լիսանա մալիք պիր զաթ տրը։

Մուսթաֆիզ յհ Զիյա պէյ Բրիշթինա միւֆթիսի վէ Միթրօվիցալը Ալի Տրուղա վէ Գալգանտերէլի Էսատ բաշա վէ Տէպրէլի Հասան բաշա իլէ պէրապէր չրմէնտքիէր սթասիօնունդն գարշըսընտաքի խանտա վէ Տէրվիշբաշա հաղրէթլէրինէ միւսաֆիրլէրի օլմագ իւզրէ իդամէթ իտէէօրլար։

Եիւզլէրճէ Արնաուտլար չէհիրտէն պէշ քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ վագը պիր քէօյտէ թօբլանմագտա օլուուգլարը խապէրի Տէրվիշ բաշա հաղրէթլէրինէ վասը՝ օլտուգտա, տէրհալ Հաճի Օսման բաշանը թահթը գօմանտասընտա իքի թապուր ասքէր իլէ պիր պէօլիւք սիւարի վէ պիր գրթա թօբսէվգ իտէրէք, մէրգումարը պուլունտուգլարը Սլավօվօ գարիյէսինտէն չրգարմալարընա էմր վէրմիշ տիր։

Էօյլէնտէն իքի սաաթ սօնրա Տէրվիշ բաշա հաղրէթլէրի բիֆագաթընտա եավէրը հաղրէթը Շէհրիյարի Շէֆիգ պէյ վէ տիկէր իքի եավէր վէ մայէթինէ 40 սիվարի օլտուղու հալտէ օլ թարաֆլարը մուայէէնէ իյլէմիշ տիր։ Միւշարիլէյհին պուլունտուղու մէվգիտէն հարէքեաթը ասքէրիյէ կիւզէլճէ կէօրիւմէքտէ տիր։

Սլավօվօ գարիյէսինին սաղ թարաֆընտան եիւզէրճէ Արնաուտլար կէլմէքտէ օլտուգլարընը վէ Հաճի Օսման բաշա օրատան 500 մէթրօ ուզագըզտա օլարագ ասքերի տախի հարպ վաղիյէթինտէ գօյմուշ օլտուղու կէօրիւլիւր իտի։

Պիր ուֆագ թէբէ իւզէրինտէ թապեա իմմիշ օլտուղու պիր գրթա թօբ տէօրթ թարաֆա հիւքմ իտէյօր իտի։

Բաշի մուսթաֆէյհ գարիյէտէն չրգարմալարընը պիրինի տէֆա թէքլիֆ իթտիրինտէ մէվճուտ օլան Արնավուտլար մրգտարը քիֆայէտէ օրմատըզընտան, էկէր ասքիրը Շահանէ թարաֆընտան իւզէրլէրինէ հիւճիւմ իտիլէճէք օլուր իսէ մուգաբէլէ վէրմէյէճէքլէրինի, վէ ֆագաթ գարիյէյի թէրք իտէճէք օլուրլար իսէ՝ Սլավօվօ գարիյէսինին իւչ սաաթ մէսաֆէսինտէ վէ Բիւրզէրին թարիգի իւզէրինտէ վագը Սթամբիյա գարիյէսինտէ պուլունան ռուէսալարընը հիտտէթ վէ ղաղալարընը տավէթ իտէճէքլէրինի պէյան իլէմիշլէր տիր։

Տէրվիշ բաշա ինքէ մութթաբէճի օլտուղու սէպաթ վէ թէէսիր իլէ գարիյէտէ պուլունան պէլճիմէլ Արնավուտլարընը տէրհալ հարէքեաթի իթմէյէրինի թալեպ իյլէտիյինի վէ պիգզաթ քէնտիսի տախի պիր ֆրգա իլէ օրայա կէլտիյինի պէյան իլէ Օսման բաշայա տախի գարիյէյինին զապթընա էմր վէրմիշ տիր։

Պիր եարըմ սաաթ սօնրա Օսման բաշա Սլավօվօ գարիյէսինին ճիհէթը ճէնուպիյէսինի զապթ իթմէյէ միւպատէրէթ իլլէտի։ Արնավուտլար իսէ գարիյէյնին ճիհէթը չրմալիյէսինտէ թօբլանմագտա իտիլէր։

Իշ պիր նէզաքէթը ֆէվգէլատէ քէսպ իլլէտի։ չիւնքի թարաֆէյնտէն պիր թիւֆէնք բաթլաճագ օլսա մուհարէպէ ըէնկինի ալաճագ իտի։

Արնավուտլար Սթամբիյա չէքիլմիշլէր տիր։

Շիմտիյէ գատար արզը ինգըեատ իթմէմիշ օլան եագօվա վէ իբէք վէ սարէ բուէսասը Սթամբիսիատա պուլունույօրլար։

ԵՈՒՆԱՆՏԱ ՄԻԹԻՆԿ

Ալաֆրանկա ապրիլին 17ինճի կիւնիւ Աթինատա էհալի թարաֆընտան պիր միթինկ իճթիմա իտիւպ, իշլու միթինկտէ աթիտէքի գարարար վէրիլմիշ տիր։

ԵՈՒՆԱՆ ԷՀԱԼԻՍԻ ՆԱՄԸՆԱ ԻԹԹԻՀԱՏԸ ՄԻԼԼԻ ՀԷՅԷԹԻ՝

Մէհէլլէ վէ-ութը բէէնէ։

Իթթիհատը միլլի հէյէթի՝ իճթիմատ հաղրը պուլունան էհալի իլէ պէրապէր մէսալիճի ամմէնին ահվալը իւզէրինէ իճրաի միւզաքերէ իչիւն 1881 ապրիլ 5/17ինճի պու կիւն ալէնի պիր մէճլիս ագտ իտէրէք, աթիտէքի գարարը վէրմիշ, վէ պու գարարը՝ բէյը էհալի իլէ ինթիխապ օլունմուշ օլան խուսուսի պիր հէյէթը մէպուսլ վասէթասըյլա սիզէ թէպլիղ իթմէքլէ միւֆթէխիր օլմուշ տրը։

«Հիւքիւմէթին տէվլէթլէրէ վէրտիյի սօն ճէվապընտա էօրիւլէն բօլիթիգասը՝ նէ հըսսիյաթը ումումիյէէէ վէ նէ տէ Պէրլին գօնֆէրանսը գարարընն իճրասը իչիւն մէմլէքէթին իթթիխաղ իյլէտիկի թավը ու մուամէլէ հագգընտա հիւքիւմէթին պէէանաթը իպթիթահիյէսինէ մուվաֆրգ օլմատըզընտան, վէ հուգուգը միւքթիսիյէնին մուհաֆազասի թէմամիյէթի իւզէրինէ Եունանլըլարընի իւմմաւլէրինի մէմնուն իթմէտիկի կիպի, պունտան մաատա տէֆաթլէ մէմլէքէթ թարաֆընտան ալէնէն պէէան օլունան էֆքեարա տա բէք աղ մութապրգ պուլունտուղունտան, վէ էճնէպիլէրին թէշվիգաթը վէ մէնհուս նասիհաթլարը հիւքիւմէթին մուամէլէսի իւզէրինէ ֆէնա թէէսիր իթտիկինտէն, վէ իթթիհատը Միլլի հէյէթինին տէ՝ վաթանըն նամուսընտան, շանընտան վէ պէօյիւքլիւկինտէն պաշգա պիր մագսէտի օլմատըզընտան, հէյէթը մէզքուրէ՝ սէրիան հիւքիւմէթին նաղարը տիգգաթընը հազրլանմագտա օլան վուգուաթ իւզէրինէ ճէլպ իթմէէէ գարար վէրիր, վէ Պէրլին գօնֆէրանսը յալա վաթանընը քէսպ իթտիկի հուգուգա ուզագտան պիլէ մուղայիր օլան հէր նէվի բօլիթիգանընն նէթայիճի միւթէսսիֆէսինէ հիւքիւմէթը միւշարիյէյհայը մէսուլ թուութար։ Մէմուլ իտէրիզքի, հագիգաթէն միլլի օլան պիր հիւքիւմէթ՝ Եունանիլիկէ մուղայիր օլան թէհհատաթ վէ եա թէպլիղաթը իսթիպտատքեարանէէ սէմմը իթիպար իտէրէք։ հուգուգու մէզքուրէ խիլաֆընտա պուլունմաղա ասլա ճէսարէթ իտէմէէճէք տիր։

ԻԹԹԻՀԱԹԸ ԳԵԼԷ ՀԷՅԷԹԻ ԱՆ.
Ս. ՖՐԷԱՐԻԹԻՍ
ՄԷԲ ԷՆՆԻՊ
Ա. ՍԹՈՒԲԻՈՍ

Աթինա 17 ապրիլ 1881

Իլք ագշամը Աթինա պէլէտիյէ մէճլիսի սուրէթը ֆէվգէլատէ իճթիմա իտէրէք, աթիտէքի գարարը վէրմիշ տիր։

Պէօյիւք տէվլէթլէրին՝ թէսալիա էյալէթի իլէ էբիրին պիր գըսմընը Եունանա պիրլէշթիրմէկ տաիր օլան գարարլարընը թաատիլ իտիւպ, թէսալիանըն պիր գըսմընը վէ էբիրին էն պէօյիւք բարչասընը խարիճտէ պրագարագ եէնի պիր հուտուտա գապուլ իթտիքլէրինի Աթինա պէլէտիյէ մէճլիսի խապէր ալընճա, Պէրլին գարարնամէսինի իմզալայան պէօյիւք տէվլէթլէրէ պէյանը թէշէքքիւր իթտիկի վէ միլլիյէթ ռուհը իւզրէ արզուլար պէյան իյլէտիկի 1880 յուլիս 5 թարիխլի գարարնամէսի մուճիպինճէ, գօնֆէրանս գարարը տախիլինտէ օլան Եունան գարընտաշլարընն թէմամըյլա խէլասը հագգընտա պալատէքի գարարնամէտէ պէյան օլունան արզու վէ թէմէննիյի եէնիտէն պէէան իթմէյէ. վէ Պէրլին գօնֆէրանսընտա գարարլաշարըլըգ Եունան թարաֆընտան գապուլ օլունան գարարլար թէքմիլ իճրաօլունմայըպ տա գրմէն իճրա օլունմագ իչիւն մուգաբէ կէլէն հէր նէվի սուրէթը թէէվիյէյի՝ միւէքքիլի պուլունարը էհալիյին էֆքեարընը ալ մուխալիֆ օլտուղու հասէպի իլէ բէատ իյլէմէյէ գարար վէրիր։ Եունան հիւքիւմէթի՝ մէզքուր գօնֆէրանս գարարլարընտա հէր սուրէթլէ իսրար իթմէյէ գարար վէրմիշ օլտուղունու պէէան իթմիշ տիր, վէ մէզքուր գարարլար իչիւն բէք չօգ ֆէտաքեարլըգտա պուլունուպ, մէնվիյաթը միլլիյէսինին իքմալ ու իճրասը իչիւն պու ֆէտաքեարլըգլարը կէօրէ ալընըմըշ տրը։

Մէճլիսի պէլէտիյէ ըէիսի՝ իշպու գարարնամէնին նէշրինէ մէմուր տրը։ Ռէֆ.

Թ. ՖԻԼԷՄՕՆ

Աթինա 16 ապրիլ 1881

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Էվգաֆը Հիւմայուն մահլիւլաթ մէմուրիյէթի՝ մէսարիֆաթը ումումիյէ միւտիրի սապգ Օսման Սաֆտէր էֆէնտիյէ,

Էվգաֆը Հիւմայուն մէսարիֆաթը ումումիյէ միւտիրիյէթի՝ բիւթպէի սանիյէ սընֆը սանիֆիյլէ Էվգաֆը Հիւմայուն Էվրագ օտասը միւմեյյիզի սապգ Սըտգի էֆէնտիյէ,

Հարպիյէ նէզարէթի մուհասէպաթ տահրէսի ալթընճը շիւպէսի միւտիր մուավինիյի՝ տահրէի մէզքուրէ եէտինճի շիւպէսի միւտիր մուավինի սապգ Բահի էֆէնտիյէ,

Ճէմիյէթը Ռուսումիյէ ազալըզը՝ խիւտավէնտիկեար վիլայէթի ատլիյէ միւֆէթթիշի սապգ Բեամիլ էֆէնտիյէ Թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

Պալատէքի Թէվճիհաթ ճէտվէլինին թա պաշընտա զիքր օլունան Օսման Սաֆտէր էֆէնտի՝ նէվճիվանանը մէմուրիյինտէն օլուպ, տիրայէթ վէ ֆէթանէթը զաթիյէսի միւգթեզասընճա իճրաի թէրագգիյաթ իտէրէք, շու միւքեաֆաթա նայիլ օլմուշ օլմաղլա, էֆէնտիի մումմիլէյհի ալէնէն թէպրիք իտէրիզ։

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Մ. վիթալի վէ Գումբանիասընը մաղազա ուշաղը Նիշլի Սալամ՝ կէչէն սալը կիւնիւ Գրէտի Լիմնէ պանգասընա կէօթիւրեճէյի 175 լիրայը կէօթիւրմէյիպ զայպ օլմուշ վէ շիմտիյէ գատար պուլունմամըշ տրը։

—

Նիհատ պէյ նամընտա պիր զաթ՝ օն պէշ կիւնտէ պիր նէշր իթմէք իւզրէ Իդէ Սէս իւնվանը յլա ֆիւնուն ու էտպիյաթա տաիր պիր կաղէթա իմմիյաղը ախզ իթմիշ օլմաղլա, պու հաֆթա նէշրէ պաշլայաճագմըշ։

—

Պաղը բօլիս խաֆիյէլէրի՝ ճումաա էրթէսի ագշամը Եէնի Գաբուտա զէնկին պիր էրմէնինին խանէսինտէն պէօյիւք պիր խըրսըզլըգ իճրաօլունաճաղընը խապէր ալընճա, պու խանէյէ եագէն պիր պարագատա էրքէնտէն կիզլէնիպ կէօզէթլէմիշլէր, վէ սահիհէն կիճէնին պիր վագթինտէ տէօրթ խըրսըզ կէլուպ մէզքուր խանէտէն էչէա վէ սարէ սըրգաթ իթմէէ պաշլատըգլարընտա, խաֆիյէլէր խըրսըզլարը իւզէրինէ պիրիհիճումմ հէբսինի տէ ախզ ու կիրիֆթ իթմիշլէր, վէ անճագ, էսնաի թէվգիֆտէ խըրսըզլարլա օզրաշտըգլարընտան, իչլէրինտէն իքսիսի աղըրճա եարալանմըշլար տրը։

—

Գունտան չէնտ կիւն ագէմ Բանկալթիտէ Եօրկալա նամ քիմէսէնին խանէսինէ խըրսըզլար կիրէրէք, 120 լիրալըգ միճէվէճրաթ վէ սարէ սըրգաթ իթմիշլէր տիր։

—

Գունտան թագրիպէն օն կիւն գատար ագէմ Պէյօղլունտա Նիշան Թաշընտա պիր սագալ քէնտի տիւքքեանընտա գաթլ օլունարագ նաշը օրատա պրագըմըշ, վէ թէֆֆիֆիւն իթմէսի միւնասէպէթիյլէ մահալլէ էհալիսի զապթայա խապէր վէրէրէք նաշը օրատան գալտըրըլըպ տէֆն օլունմուշ, վէ միւթէճասըրլարը արանըմագտա իմիշ։

—

Մոնոպոլ կաղէթասը՝ Պէրլինտէն աթիտէքի թէլէկրաֆը ախզ իթմիշ տիր։

«Թիւրքմէնլէր՝ Մէրվ եօլունուն էն իլէրիսինտէ պուլունան Մարիւգ-Հիսարը պիրտէն պիրէ պաոըպ զապթ իթմիշլէր, վէ տէրուընինտէ նէ գատար Ռուս ասքէրի պուլմուշլար իսէ գաթլ իթմիշլէր տիր։»

Բէթթերսպուրկտան Տելէ Նէ-ղէ չէքիլէն պիր թելէկրաֆա կէօրէ, Ժէնէրալ Մգօպէլէֆ՝ Ասգապատ թարիգիյլէ թիւրքիսթան եօլունու եէնիտէն էլէ ալմըշ տրը։ Սօն խապէրլէր Բէլբիս նամ մահալտէն վիւրուտ իթմիշ տիր։

Ժէնէրալ Բիւրօքաթիքին՝ եօլտա 800 տէվէ զայ ու զայպ իթտիքտէն սօնղրա մարտրն 10ընտա Թուրբիգալէյէ վասլը օլմուշ տրը։

Ժէնէրալ Մգօպէլէֆին իշարընա կէօրէ, կէնճ պիր զապիթ կէօր թէբէտէն խիվայա գատար իճրաի սէյեահաթ իթմիշ վէ եօլ սէրպէսթ իմիշ։

—

Պէյօղլունտա Ա.յնալը Զէյմէ սօգաղընտա Լէհլի պիր թապիպին բօլիթիգա էսպապընտան տօլայը կէչէն հաֆթա ախզ ու թէվգիֆ օլունտուղընը Մոնոպոլտան նագլէն ճումաա էրթէսի կիւնքի նիւսխէ-միզտէ եազմըշ իտիք։

Մուախարէն իչիտիլտիկինէ կէօրէ, պու թէվգիֆ՝ բօլիթիգա էսպապընա մէպնի օլմայը, մէրգում թապիպ չարլթանըն պիրի օլմաղլա, Մապէյնը Հիւմայուն իւլէմասընտան պիրինին ագրապասը պուլունան պիր խասթա մալլաեա զէհիրլի իլաճ վէրմիշ, վէ հասթա բէք ֆէնալաշմըշ օլտուղունտան, միւշարիլէյհ իւլէմա պունու խապէր ալընճա, մէրգում սախթէ թապիպ թէվգիֆ իթտիրմիշ, վէ մէրգում Յօգթօր՝ սէր թապիպի հաղրէթը Շէհրիեարի թարաֆընտան թէֆթիշ ու իմթիհան օլունարագ, տիրլիմասը օլմատըզը անլաշըմըշ, վէ ճէմիյէթը թըպպիյէյ իրսալ օլունմուշ տրը։

—

Շու սօն կիւնլէրտէ կիրիտտէ չէտիտ հարէքեաթը արզ վուգուպուլմուշ իսէ տէ, նուֆուսճա հիչ պիր թէէֆֆաթ վագը օլմամըշ տրը։

—

Եանեաա բէք մուխթարալը պիր չիչէք խասթալըզը զուհուր իթմիշ տիր։

—

է ի հոգևոր և 'ի կրօնական պիտոյից «Հայ» ազգին, մեծին և փոքր, մեծատան և աղքատի, ազատին և շինականի, գիտնոյն և ոմկին, շարժեալ, ձեռն արկին հնարել գիր և թարգմանել զհին և զնոր կտակարանս և զայլ եկեղեցական մատեանս։ Վերոյիշեալ պատմիչք կը յիշեն յայտնապէս թէ Հայոց եկեղեցական լեզուն էր, ըստ պարագայից, Յունարէն կամ Ասորերէն ի Լուսաւորչէն մինչև ի Սահակ, և ժողովուրդն կարօտ էր թարգմանչի, առանց թարգմանութեան չէր կարող հասկնալ զընթերցուածս և զպաշտամունս եկեղեցւոյն։ Երբ Կորիւն ասէ, թէ «Զեռն ի գործ արկանէր ի թարգմանել և ի գրել Մեծն Սահակ, և Երանելին Մաշթոց ճառս յանախագոյնս, դիւրապատումս կարգեալ յօրինէր, բազում նմանութիւնս և օրինակս յանցաւորաց աստի յիւրիւրեալ, զի «հեշտընկալք և դիւրահասոյցք տխմարագունիցն և մարմնական իրօք զբաղելոցն լինիցին.» երբ Խորենացին կը պատմէ թէ, «Ի վարդապետել Երանելւոյն Մեսրովպայ՝ ոչ փոքր կրէր վտանգս (դժուարութիւն), քանզի ինքքն էր ընթերցող և թարգմանիչ, և եթէ այլ ոք ընթեռնոյր, ուր նա ոչ հանդիպէր, «զանխուլ ի ժողովրդոյն լինէր» յաղագս ոչ լինելոյ թարգմանիչ։ «Վասն որոյ» եդ ի մտի հնարել գտանել նշանագիրս Հայոց լեզուիս.» և երբ փարպեցին ասէ, թէ «Պաշտօն եկեղեցւոյ և կարգացմունք գրոց Ասորի ուսմամբ վարէին յեկեղեցիս Հայաստանի ժողովրդոցս, յորոց բազումք ինքանք ուսանք ևթափուրք հրաժարեալք գնային յեկեղեցւոյն, և «ոչ զոք» տեսանէին օգտեալս ի վարդապետութենէ հոգևոր խրատուցն։ Զայս զմտաւ ածեալ երանելի առն Մաշթոցի փղձկէր յանձրն իւր հնարել նշանագիրս Հայերէն լեզուս, որով հնար իցէ «ինքեան ձայնիւ» շահել զոգիս «առանց և կանանց առհասարակ յամենայն եկեղեցիս» բազմութեանն.» երբ, ասեմք, երեք պատմիչք այսպէս կը խօսին, յայսպիսի և յայսչափ վկայութենէ նոցա ի՞նչ կը հակցուի։ Եթէ որ զարդիւնս հին և նոր կտակարանաց թարգմանութեան նկարագրելով ասէ Կորիւն, թէ «Յայնմ ժամանակի երանելի և յանկալի և անալայման սքանչելի լինէր աշխարհս Հայոց, յորում յանկարծ ուրեմն օրէնսուսոյց Մովսէս մարգարէական դասուն, և յառաջադէմն Պաւղոս բովանդակ առաքելական զնդովն, հանդերձ աշխարհակեցոյց Աւետարանաւն Քրիստոսի մանդամայն եկեալ հասեալ՝ հայաբարբառք և հայերէնախօսք գտան։ Անդ էր այնուհետև սրտալիր ուրախութիւն և ակնահաճոյ տեսիլ, քանզի երկիր (Հայաստան) որ համբաւուց անգամ օտար էր կողմանցն այնոցիկ յորում ամենայն ասուուածագործ սքանչելագործութիւնքն գործեցան, առաժամայն վաղվաղակի ամենայն իրացն եղելոյ «խելամուտ լինէր.» և Փարպեցին՝ թէ «Զարդարեցան յայնմ հետէ պաշտամունք Սուրբ եկեղեցւոյ, յորդորեցան երգմունքն արանց և կանանց» ի տօնս փրկչին և ի ժողովս մարտիրոսաց, «շահեալք լի հոգևոր օգտիւ» ընթանային խնդալեցք, արձակեալք իւրաքանչիւր ի տունս, «մեծաւեծք և տղայք,» սաղմսելով և կցորդս ասելով ընդ ամենայն տեղիս, ի հրապարակս և ի փողոցս և առանձին,» ի՞նչ կը հակցուի։ Կը հարցուենք ամէն ողջամիտ Հայոց որ գիտէ Հայերէն, ճանաչէ զյարդ ժամանակակից և ականատես վկայութեան, և կը հասկայ զզօրութիւն վերոյիշեալ վկայութենց, միթէ այն բանք Կորեան, Խորենացւոյն և Փարպեցւոյ, կրնա՞ն ծեալ յայն միտս յոր ծեալք զնոսա Թէչեան որ այնպէս ճշմարտասէր է մինչև դատել զդրաբարեանս, թէ «Տեարք գրաբարեանք պէտք է իրենց դատէն առաջ ճշմարտութիւնը սիրեն։» Քէչյան չիրնալով խոյս տալ ի հետևութենէ վերոգրեալ պատմական վկայութենց, կը գտնէ ծածուկ իմն հիմ փախստական։ «Հայ ժողովուրդն համար,» ասէ, «որ միայն Ասորերէն պաշտամունք կը լսէր իւրեանց թէշվիգաթը վէ մէնհուս նասիհաթլարը հիւքիւմէթին մուամէլէսի իւզէրինէ ֆէնա թէէսիր իթտիկինտէն, վէ իթթիհատը Միլլի հէյէթինին տէ՝ վաթանըն նամուսընտան, շանընտան վէ պէօյիւքլիւկինտէն պաշգա պիր մագսէտի օլմատըզընտան, հէյէթը մէզքուրէ՝ սէրիան հիւքիւմէթին նաղարը տիգգաթընը հազրլանմագտա օլան վուգուաթ իւզէրինէ ճէլպ իթմէէէ գարար վէրիր, վէ Պէրլին գօնֆէրանսը յալա վաթանընը քէսպ իթտիկի հուգուգա ուզագտան պիլէ մուղայիր օլան հէր նէվի բօլիթիգանընն նէթայիճի միւթէսսիֆէսինէ հիւքիւմէթը միւշարիյէյհայը մէսուլ թուութար։ Մէմուլ իտէրիզքի, հագիգաթէն միլլի օլան պիր հիւքիւմէթ՝ Եունանիլիկէ մուղայիր օլան թէհհատաթ վէ եա թէպլիղաթը իսթիպտատքեարանէէ սէմմը իթիպար իտէրէք։ հուգուգու մէզքուրէ խիլաֆընտա պուլունմաղա ասլա ճէսարէթ իտէմէէճէք տիր։

ԻԹԹԻՀԱԹԸ ԳԵԼԷ ՀԷՅԷԹԻ ԱՆ.
Ս. ՖՐԷԱՐԻԹԻՍ
ՄԷԲ ԷՆՆԻՊ
Ա. ՍԹՈՒԲԻՈՍ

Աթինա 17 ապրիլ 1881

Իլք ագշամը Աթինա պէլէտիյէ մէճլիսի սուրէթը ֆէվգէլատէ իճթիմա իտէրէք, աթիտէքի գարարը վէրմիշ տիր։

Պէօյիւք տէվլէթլէրին՝ թէսալիա էյալէթի իլէ էբիրին պիր գըսմընը Եունանա պիրլէշթիրմէկ տաիր օլան գարարլարընը թաատիլ իտիւպ, թէսալիանըն պիր գըսմընը վէ էբիրին էն պէօյիւք բարչասընը խարիճտէ պրագարագ եէնի պիր հուտուտա գապուլ իթտիքլէրինի Աթինա պէլէտիյէ մէճլիսի խապէր ալընճա, Պէրլին գարարնամէսինի իմզալայան պէօյիւք տէվլէթլէրէ պէյանը թէշէքքիւր իթտիկի վէ միլլիյէթ ռուհը իւզրէ արզուլար պէյան իյլէտիկի 1880 յուլիս 5 թարիխլի գարարնամէսի մուճիպինճէ, գօնֆէրանս գարարը տախիլինտէ օլան Եունան գարընտաշլարընն թէմամըյլա խէլասը հագգընտա պալատէքի գարարնամէտէ պէյան օլունան արզու վէ թէմէննիյի եէնիտէն պէէան իթմէյէ. վէ Պէրլին գօնֆէրանսընտա գարարլաշարըլըգ Եունան թարաֆընտան գապուլ օլունան գարարլար թէքմիլ իճրաօլունմայըպ տա գրմէն իճրա օլունմագ իչիւն մուգաբէ կէլէն հէր նէվի սուրէթը թէէվիյէյի՝ միւէքքիլի պուլունարը էհալիյին էֆքեարընը ալ մուխալիֆ օլտուղու հասէպի իլէ բէատ իյլէմէյէ գարար վէրիր։ Եունան հիւքիւմէթի՝ մէզքուր գօնֆէրանս գարարլարընտա հէր սուրէթլէ իսրար իթմէյէ գարար վէրմիշ օլտուղունու պէէան իթմիշ տիր, վէ մէզքուր գարարլար իչիւն բէք չօգ ֆէտաքեարլըգտա պուլունուպ, մէնվիյաթը միլլիյէսինին իքմալ ու իճրասը իչիւն պու ֆէտաքեարլըգլարը կէօրէ ալընըմըշ տրը։

Մէճլիսի պէլէտիյէ ըէիսի՝ իշպու գարարնամէնին նէշրինէ մէմուր տրը։ Ռէֆ.

Թ. ՖԻԼԷՄՕՆ

Աթինա 16 ապրիլ 1881

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Էվգաֆը Հիւմայուն մահլիւլաթ մէմուրիյէթի՝ մէսարիֆաթը ումումիյէ միւտիրի սապգ Օսման Սաֆտէր էֆէնտիյէ,

Էվգաֆը Հիւմայուն մէսարիֆաթը ումումիյէ միւտիրիյէթի՝ բիւթպէի սանիյէ սընֆը սանիֆիյլէ Էվգաֆը Հիւմայուն Էվրագ օտասը միւմեյյիզի սապգ Սըտգի էֆէնտիյէ,

Հարպիյէ նէզարէթի մուհասէպաթ տահրէսի ալթընճը շիւպէսի միւտիր մուավինիյի՝ տահրէի մէզքուրէ եէտինճի շիւպէսի միւտիր մուավինի սապգ Բահի էֆէնտիյէ,

Ճէմիյէթը Ռուսումիյէ ազալըզը՝ խիւտավէնտիկեար վիլայէթի ատլիյէ միւֆէթթիշի սապգ Բեամիլ էֆէնտիյէ Թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

Պալատէքի Թէվճիհաթ ճէտվէլինին թա պաշընտա զիքր օլունան Օսման Սաֆտէր էֆէնտի՝ նէվճիվանանը մէմուրիյինտէն օլուպ, տիրայէթ վէ ֆէթանէթը զաթիյէսի միւգթեզասընճա իճրաի թէրագգիյաթ իտէրէք, շու միւքեաֆաթա նայիլ օլմուշ օլմաղլա, էֆէնտիի մումմիլէյհի ալէնէն թէպրիք իտէրիզ։

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Մ. վիթալի վէ Գումբանիասընը մաղազա ուշաղը Նիշլի Սալամ՝ կէչէն սալը կիւնիւ Գրէտի Լիմնէ պանգասընա կէօթիւրեճէյի 175 լիրայը կէօթիւրմէյիպ զայպ օլմուշ վէ շիմտիյէ գատար պուլունմամըշ տրը։

—

Նիհատ պէյ նամընտա պիր զաթ՝ օն պէշ կիւնտէ պիր նէշր իթմէք իւզրէ Իդէ Սէս իւնվանը յլա ֆիւնուն ու էտպիյաթա տաիր պիր կաղէթա իմմիյաղը ախզ իթմիշ օլմաղլա, պու հաֆթա նէշրէ պաշլայաճագմըշ։

—

Պաղը բօլիս խաֆիյէլէրի՝ ճումաա էրթէսի ագշամը Եէնի Գաբուտա զէնկին պիր էրմէնինին խանէսինտէն պէօյիւք պիր խըրսըզլըգ իճրաօլունաճաղընը խապէր ալընճա, պու խանէյէ եագէն պիր պարագատա էրքէնտէն կիզլէնիպ կէօզէթլէմիշլէր, վէ սահիհէն կիճէնին պիր վագթինտէ տէօրթ խըրսըզ կէլուպ մէ

—Տէրսաատէթէ պուլունան սիւֆէրա՝ Եունանա թէրք օլունան արաղինին թէսիմ վէ թէսէլլիմինի իճրա իյլէմէք իւզրէ տուէլը մէթպուալէրիւնէ պիր լաէհա թագտիմ իթիքլէրինտէն, Ռուսիա վէ Ալէմանիա վէ Իթալիա տէվլէթլէրինին մէզքիւր լայիհալը գապուլ վէ թասդիգ իթիքլէրի կրամ ժուռնալտա մուհարրիր տիր։

—Կրան ժուռնալը պէեանրնա կէօրէ, ճէզայիրը Պահրը Սէֆիա վալիսի Սաադ բաշա հաղրէթլէրի՝ զէլզէլէ միւնասէպէթիյլէ քէնտի տէյհինտէ Էվրօբա կաղէթալարընը նէյր իթմիշ օլտուգլարը ազվիյաթա մուֆասսալէն պիր ըհտիյէ գալէմէ ալմըշ, վէ պուլնու Էվրօբա կաղէթալարընտա նէյր իթմիրէճէք իմիշ։

—Հօպարթ բաշա հաղրէթլէրի ֆամիլեասը իլէ պիրլիքտէ պիր գաշ հաֆթա իշին Ինկիլթերատա իգամէթ իթմէք իւզրէ մէէզուն էյէթ խաթիհսալ իյլէմիշ տիր։

—Հիւքիմէթը Սենյէ՝ մուհարէպէ էանասընտա Ռումէլի շըմէնտրֆէրի իլէ Նագլ օլունան ասքէր վէ մուհիմմաթը հարպիյէնին մզգտարը իլէ ալընան իւճրէթին պիր տէֆթէրինի գումբանիատան թալեպ իյլէմիշ տիր։

—Շարդի Ռումէլի իտարէի՝ ասքէրիյէսի՝ 1881 սէնէսի գուրաի ասքէրիյէսինին կէլէճէք այընտէն 25ինէ գատար իճրա օլունաճաղընը իլան իյլէմիշ տիր։

—Կէչէն կիւն Տէրսաատէթէ մուվաբրլէթ իտէն Մ. Եէնոտտրոս՝ տէրէօհտէ իյլէտիյի մէմուրիյէթինի պէէան իչիւն սիֆէրաի էճնէպկեէ կէօնտէրմիշ օլտուղու պիր դէրթա միւզաքէրէտէ, «Մ. Գունտուրիօթինին մուվագգաթ զայպուպէթի էանասընտա սէֆարէթ մէսալիհինի բույրէթ իտէճէկի» ֆէգրասը կէօրիւմիշ տիր։

Մ. Գունտուրիօթինին Ամինա հէեթթր վիւքէլասընա տամիլ օլարագ Տէրսաատէթէ ավտէթ իթմէեէճէկինէ տայիր օլան չարյանընասը օլմասըդը մէզքիւր ֆէգրատան անլաշըլմըշ տըր։

—Մըսըր ըէիսի վիւքէլասը Ռիյազ բաշա հաղրէթլէրի՝ մայէթինտէ Մըսըր խարիճիյէ նէզարէթի սըր քեաթիպի Տիգրան պէյ պուլունտուղու հալտէ, Մըսըր զրասթ ճէմյէթինէ ադիմէթ իթմիշ վէ ախիրէն ճէլալ օլուանան զըրասթ էտէվաթլարընը մուայենէ իյլէմիշ տիր։

—Մէքքէ էմիրի էսգագ Շերիֆ Եահեա հաղրէթլէրինին թօրնու Շերիֆ Ալի հաղրէթլէրի Մէքքէտէն պէրրէն Մըսըրա վէ օրասան տախի Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր։

—Մսագօվա չէհրինտէ հայը հէեճան կէօրիլմէսի իւզրինէ օրանընն տախի Բէթերսպուրկ կիպի իտարէի էօրիյէ թախթընա ալընարընը վէ մէքթէպ թալէպէ, սիյէ բօլիա մէմուրլարը պէյնինտէ վուգու պուլան պիր միւսատէմէի վախիմէտէ խայլը մէճրուհ վուգու պուլմուշ իտուկինի վէ պիր գաչ երիւ քիշինին թէվգըֆի օլունտուղունու Վ-էրի եաղըեօր։

—Տէրսաատէթէտէ պուլունան թէքքէլէր իլէ չէլյէրին մրգտարընը միւպէյրին պիր ճէտվէլ թանզիմ իթմէք իւզրէ մէճլիսը մէշայիխ թարաֆընտան պիր մէմուր թային գալընմըշ տըր։

—Պաղտատ ճիվարարընտա զուհուր իտէն վէպա իյլէթինին իթթիհազ օլունան թէտապիրը միւսիրէեէ բաղմէն հէնուզ շիտէթինի զայա իրմէտկինի վէ անճագ վազ օլունան գօրտօնլարընն խարիճինէ չզգամաղընը մահալինտէն ալընան թէլէկրաֆլար իւզերինէ Սըհհիյէ իտարէսի թարաֆընտան իլան օլունմուշ տըր։

—Բասգալա եօրթուլարընտա Ռումլարընն տապանճա, թիւֆէնք բաթլամագ ատէթը մուղիրրէսի մալիմ տիւր։ Պու ատէթ հէր սէնէ եասագ իտիլիր իսէ տէ, տինէնմէյիպ երինէ իճրա օլունուր։ Հէյլէ պու սէնէ զանն իտէրսին, հէր սէնէտէն տահա զիյատէ սիլահ բաթլամըրըլըպ բէք չօղ պարուլթ սարֆ իտիլմիշ տիր։ Լաքին հէր սէնէ օլտուղու կիպի պու սէնէ տախի պու ույղունուղ ատէթ եիւզինտէն պաղը վուգուաթլար վագը օլուպ, չէօյլէ քի, բաղար կիւնիւ Պէյօղլունտա պիր ատէմ գարապինա բաթլամտըրընտա սոլ էլի բէք ֆէնա եարալանմըշ վէ քէսիլմէկէ մէճբուրիյէթ հասըլ օլմուշ տըր։ Ո կիւնիւ Ա. Գոնսթանթին քիլիսէսինտէ պիր տէլինգանլըընն սոլ էլի տապանճա իլէ բէք աղըր եարալանմըշ վէ Գալաթատա տա պիր ատէմին օմուզու աղըրճա զէտէլէնմիշ տիր։ Երինէ բաղար կիւնիւ սապահլայրն իւսկիւտարա Եէնի մահալլէտէ Ս. կարապետ քիլիսէսինտէ այնի իճրա օլունտուղու էանատէ, գատընլարա մախսուս օլան մահալին բէնչէրէսինտէն իչերի պիր գուրչուն կէլիպ պիր պէսլէմէնին ֆիսատանընը եագմըշ վէ հէր նէ գատար մէրգումէնին վիճուտընա պիր մաղարրաթ վագը օլմամըշ իսէ տէ, քէնտիսի բէք չօղ գօրգմուշ տըր։ Պունուն իւզէրինէ ֆարիլ արանըլըպ պուլունմուշ վէ ճէզալ սէզասը վէրիլմիշ տիր։

Երինէ Պէյօղլունտա պիր ատէմին սաղ էլի եարալանմըշ վէ տիկէր պիրինին երիւգիւ եանմըշ տըր։ Հասքէօյտէ տէ տելիգանլըընն պիրի՝ քիլիսէտէ տապանճա պօշալթտըղընտա, արգասընտա պուլունան պիր տելիգանլըյա բասթ կէլիպ սոլ պէօյրէնիւ եարալամըշ վէ մէճրուհը մէրգում՝ բաղար երթէսի կիւնիւ վէֆթի իթմիշ տիր։

Քէզալիք Պէյօղլունտա Գալաթա Սէրայը ճիվարընտա չօճուղըն պիրի տապանճա պօշալթտըղընտա սոլ էլինին իքի բարմաղը չըգմըշ տըր։

—Այտըն վիլայէթինտէ Ֆօքիս ճիվարընտա զուհուր իտէն պիր ֆըրգա հայտուտըն Թաագիպի իչիւն պիր մըգտար ասաքիրը զապթիյէ սէվգ օլունմուշ տըր։

—Ծուրիա վիլայէթինտէն տէվէտէն մատտա Նագլիյէ վէ չէֆթ հայվանաթընը խարիճը վիյայէթ թէ իրարճը մէճմուլյէթի կէչէն մարտտան իթիպարէն իւչ սէնէ տահա թէմտիտ օլունմուշ տըր։

—Մաթպաամըզդա խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, Դասըմ Բաշատա վագը օլուպ պիր Էրմէնինին թահթը թասարրուֆ վէ իտարէսինտէ պուլունան պիր տեյիրմէնին ամէլէսինտէն պիր Ռում Լազընն պիր վագթատան պէրու մէզքիւր տեյիրմէնին վէքիլարճը օլան պիր Էրմէնիյէ պազը սեպեպտէն տօլայը զարազը վէ ատավէթի օլմաղլա մէրգում Լազ՝ եվվէլիսի կէճէ մէրգում վէքիլարճընն օտասընա կիրերէք ույուտուղու եէրտէ պօղազամըշ տըր։ Մէրգում Լազ տիւնքի կիւն շիպհէ իւզերինէ պիթթէկգիֆ իսթիճապ օլունտուգտա, ճինայէթինի իգրար իթմիշ օյմաղա, Պազը Զապթիյէ կէօթիւրիւմիշ տիր։

Մագթուլ՝ Սիվաս վիլայէթի տախիլինտէ վագը Բըրքընիկ գարիյէսինտէն օլուպ, հիւսնիւ ախլագ վէ տիրայէթ սահիպի պիր քիմսէ իմիշ։

—Բիճ Օսման նամ մէշհուր հայտուտուն պու քէրրէ Գըրգ-Աղաճ ճիվարընտա ասաքիրի զապթիյէ թարաֆընտան գաթլ իտիլտիյի Սարուխան միլթէսարրըֆիլըընտան իշար օլունմուշ տըր։

—Անասըլ Սաղըզը օլուպ, Սալիհլի գայմագամլըընտա պուլունան Լիմին բաշա պու քէրրէ Սագըզտան իդմիրէ ավտէթինտէ զէլզէլէտէն թէլեֆ վէ մէճրուհ օլանլարընն պիր ճէտվէլինի Այտըն նամ կաղէթատա նէյր իթմիշ տիր։

Մէզքիւր ճէտվէլտէն անլայըլըընա կէօրէ, ճէզիրէի մէզքիւրէտէ զէլզէլէտէն վէֆաթ իտէնլերին մրգտարը ճէման 8514 վէ մէճրուհլար 1744 նուֆուս օլուպ, իսլամլարտան 140 թէլեֆաթ վէ 39 մէճրուհ վէ եահուտիլերտէն 31 թէլեֆաթ վէ 9 մէճրուհ վուգու պուլմուշ վէ պագիյէսիի Ռում իմիշ։

—Օֆիատան վիէննանընն բէս կաղէթասընա խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, Օֆիատա պիր Նիհիլիսթ գօմիթէսի պուլունուպ, տախիլիյէ նէզարէթինտէն պէօյիւք պիր մէմուր տա պու գօմիթէյէ ազա իմիշ։ Մէզքիւր գօմիթէ՝ բէթերսպուրկտաքի ճինայէթի թագտիր իտէր պիր իլանանամէ գալէմէ ալըպ նէյր իթմիշ տիր։

Մէզքիւր նիհիլիսթ գօմիթէսի հագգընտա իճրաի թահգիգաթ իչիւն պիր գօմիսիօն թէշքիլ օլունմուշ տըր։

—Բէթերսպուրկտան իչար օլունտուղունա կէօրէ, Ռուսիանընն Օֆիատա մուգիմ ժէնէրալ գօնսօլոսա Մ. Գումանինին եէրինէ Մ. Հիմրոֆ թային օլունմուշ տըր։

—Մէքթէպը մուքթիսի Շահանէնին մախսուսաթը սէնէվիյէսի չինմիյէ գատար խագինէի խասատան իթա վէ իհսան պույրուլմագտա օլտուղու կիպի, պու սէնէ թախսիսաթընն տախի խագինէի խասատան վէրիլմէսի իչիւն իրատէի Սենյէ սուտուր իթմիշ տիր։

—Բէթերսպուրկտան խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, Զար իւչիւնճիւ Ալէքսանտր՝ կրան տիւք Գոնսթանթինին ախիրէն թէվգիֆ օլունան մախտումունը մուէպպէտէն սիւրկիւնէ հիւքմ իթմիշ տիր։ Լաքին բէտերի կրան տիւք Գոնսթանթին քէնտի քէնտինէ Ռուսիատան չըգանագ մը։

—Շէհրիմիզին էն միթէպէրթիւճճարանընտան վէ Ֆրանսըզ միլլէթինտէն Մ. Տավիտ կլավանինին զէվճէսի՝ 82 եաշընտա օլտուղը հալտէ բաղար երթէսի կիւնիւ վէֆաթ իտուպ, տիւնքի կիւն Պէյ օղլունտա ճէնազէ ալայը իճրա օլունմուշ տըր։

Մուամիլէյհա գատընն միւթեատտիտ եվլատ վէ թօրունլարը վէ կէլին վէ կիւվէյիրերի պուլունմուպ, պունլարընն քեաֆֆէսի տէ՝ ուսուլը աթիգա մուճիպինէճ քէմալը մուհապէթէ պիր խանէտէ եաշամագտա իմիշլեր։

—Ճումաա երթէսի ագշամը Սուլթան Մէհմէտ ճիվարընտա ուլզունսուզ պիր խանէտէ պաղը Օսմանլըլարա Ա.ճէմբեր միյանընտա չէտիտ պիր գավկա զուհուր իտերէք։ Իչերինտէն պիրի թէլեֆ օլմուշ վէ պիր գաչը եարալանմըշ տըր։ Պու արպէտատա զիմէտալ օլան պիլիճիմէք էշխաս՝ թէվգիֆ օլունմուշլար տըր։

Բաղար երթէսի կիւնիւ տէ Պէյօղլունտա բանայիր մահալինտէ պաղը քիւրալեր իլէ Ա.ճէմբեր մուարաղա իտուպ, իքի թարաֆտան պիր իքի քիշի եարալանմըշ տըր։

ԹԻԼԼԻԿՐԱՖ

Ա.թոռ Հվա

Պուքրէշ 23 ապրիլ

Ռումանիա հէյէթը վիւքէլասը պէրվէճճը աթի թէշէքքիւլ իթմիշ տիր։

Տէրսաատէթ Ռումանիա էլչիսի սապրդ Մ. Տիմիթրի Պրաթիանո՝ մէճլիսի վիւքէլա ըլյասէթիլէ խարիճէյէ։

Մ. Լօժէն Սթաթէգո՝ Տաթիլիյէ, ժէնէրալ Սլանիչէանո՝ Հարպիյէ, Մ. Վ. Ալէքսանդրէսգո Իբրէչիա՝ Մէզահիպ վէ Մէարիֆ։

Միրաբլ Տապիժա՝ Նաֆիա վէ վէքիլթէն Մալիյէ։

Մ. Միչէլ Ֆերէքիտիս Ատիյէ նէզարէթլերինէ թային գրըճմըշլար տըր։

Բէթերսպուրկ 23 ապրիլ

Ռուսիատա Գարատէնիզ լիմանարընա տամա քիթիւքլերինին իսխալը մէն օլունմուշ տըր։

Ա.թինա 23 ապրիլ

Եէնի հարպիյէ նազըրը՝ պու կիւն եէմին ըէսմինի իճրա իթմիշ տիր։

Ա.թինա 25 ապրիլ

Մ. Գումանտուրօս պու սապահ Բօրօսա ազիմէթ վէ չարչէնպիհ կիւնիւ ավտէթլէ տեվվէթլերինին սոն նօթասը ճէվապընը իթա իտէճէք տիր։

Ճէզայիր 24 ապրիլ

Ֆլաթէրս մայէթինտէ պուլունան ֆէնն մէմուրու իսմատընա կէօնտէրիլէն միւֆրեզլի ասքերի յէտէն եալընըզ 12 ատէմ գուրթուլմուշ տըր։ Բօպկինն նամ պիր զապիթ իլէ մէզքիւր գըրկընտան գուրթուլան ատէմլերէ կէլինճէ, ճէլրզ վէ սուսուզլուգտան թէլեֆ օլմուշ տըր։ Գուրթուլան ատէմլերին եէքիւնիւ 20 գատար տըր։

Թունուզ 24 ապրիլ

Ֆրանսա գօնսօլոսը Մ. Բօսթան Թունուզ շէհրինտէ ասայիշի թէեմին իչիւն Ֆրանսըզ գօնսօլոսխանէսի մայէթ վարօրընտան պիր պէօյիւք ասքէր իլէ իքի թօր չըգարըլմասընը թէքլիֆ իթմիշ տիր։ Թունուզ պէյլի պու թէքլիֆի ըետտ իթմիշ տիր։

Ա.թինա 25 մարտ

Պիր չայիսա նազարէն, Լամատա պուլունան ասքերտէն պիր թապուր՝ մուհարէպէ լէհինտէ պիր նիմայիշ իճրա իթմիշ վէ պունուն իւզերինէ իքի զապիթ թէվգրֆ օլունմուշ տըր։

Բարիզ 25 ապրիլ

Ճէզայիրտէն ալընան խապէրլերէ կէօրէ, օրատա պազը տէրէճէ հարաքեաթը թասասուպքեարանէ վուգու պուլմուշ իսէ տէ, խէվֆ օլունաճագ պիր հարէքէթը ճէտիտ կէօրիւլմէմիշ տիր։

Մէչհուր պանքէրլերտէն Մ. Ընթուան Ալէօն պու կիւն վէֆաթ իյլէմիշ տիր։

Թունուզ 25 ապրիլ

Ֆրանսըզլար իլէ եէրլիլեր պէյնինտէ պիր միւճատէլէնին վուգուընը մէն իչիւն Թունուզ հիւքիմէթի թարաֆընտան թէճատիրէ ճէտիտէյ իպթիտար օլունմուշ տըր։

Կէճէլերի կէզմէքտէ օլան ասքէր դօլլարը էվգաթը ատիյէտքինտէն տահա զիյատէ օլուպ, ալաֆրանակա սաաթ 9 տան սոնրա սօգագտա գալան Ա.րապլար թէվգիֆ օլունմագտա տըրլար։ Պունտան մատտա միւսէլլահ օլարագ սօգաղա չըգմագ թահթը մէմնունիյէթէ ալընմըշ տըր։

Պոն 25 ապրիլ

Ժէնէրալ Լօժըրօնընն թահթը գօմանտասընտա օլան Ֆրանսա ասքերի տիւնքի կիւն Պօրժ վէ Համմամա նամ մահալլերտէն թունուզ հուտուտընը թէճավուզ իյլէմիշ տիր։

Շիմտիքի հալտէ Ուէտ-էլ-Մէլէկտէ եանի Բէճ չէհրի իլէ հուտուտա արասընտա ասաքիրի մէրգումէ չատըր ալթընտա իգամէթ խտիյօր։ Շիմտիյէ գատար ասաքիրը մէզքիւրէեէ մուգավէմէթ իտէն պուլունմատը։ Նիւզուլ իտէն եաղմուր՝ հարաքեաթը միւչքիլ գըլմագտա տըր։

Պիր գաչ կիւնտէն պէրու տէնիզտէ տախի ֆուրթունա օլմագ միւնասէպէթիյլէ թապարգա ատասընա ասքէր իսրաճը մատտեսի թէէխխիւր իտիյօր։

Օրանտան խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, պիր Մէրապիթին (ըէիս) թահրիքեաթը իւզերինէ Իլլէ (Օրանտա վագը տըր) պիր հէեէճան զուհուրա կէլմիշ տիր։

Տէվերան իտէն պիր չայիսա նազարէն պիր Ֆրանսըզ զապիթի գաթլ օլունտու։ Կէրիմիվ իլէ Ֆըրէնտաը պէ ինինտէքի թէլեկրաֆ խաթթլարը գաթ օլունմուշ տըր։

(Պ-- ---ոգ-ն էլէն Բիլեէր-ֆլը)

Պոն 26 ապրիլ

Տիւնքի կիւն Ֆրանսըզլար թապարգա ատասընը թօրա թուրթմուշլար տըր։ Գալէսի՝ քեամիլէն խարապ օյմուշ տըր։ Իհթիմալ քի ատա պու սապահ իշղալ օլունուր։

Ժէնէրալ Լօժըրօնընն գօլու՝ Թունուզտաքի բէճ չէհրինի մուհասէրէ իթմիշ տիր։

Պոն 26 ապրիլ

Պու սապահ Ֆրանսըզլար թապարգա ատասընը իշղալ իթմիշլեր տիր։ Թունուզ ասքերի օրատան հարէքէթ իթմիշլեր իտի։

Թունուզ իլէ Ճեզայիր պէյնինտէքի թէլեկրաֆ թելլի միւնգաթի սիմուշ տիր։

Ա.թինա 26 ապրիլ

Էբիրին հալինէ տահիր Եունան հիւքիմէթինին արզ իթմիշ օլտուղու իֆգատաթ հագգընտա էվլրօբա սէֆիրլերինին՝ տէվլէթը միշարիլյհայա եէնի պիր թէպլիղաթտա պուլունաճագլարը մէվսուգէն խապէր վէրիլիյօր։

Ինչու թէպլիղաթ շիֆահէն վագը օլաճագ, վէ Պապը Ալինին՝ տէվլէթլերէն սոն նօթասընա վէրէճէյի ճէվապը՝ թէպլիղաթը շիֆահիյէնին վուգուրընտան սոնրայա թէէխիր օլունաճագ տըր։

Խալգիս վէ Լէօգաստա տախի ասաքիրը Եունանիյէ՝ մուհարէպէ լէհինտէ նիմայիշլեր իճրա իթմիշ տիր։

Մէճլիսը մէպուսանընն ֆէվգէլատէ իճթիմայա տավթթ օլունաճաղը մուհագագ տըր։

Մ. Գունտուրիօթինին պիր գաչ կիւնէէք Տէրսաատէթէ ավտէթի իտէճէյի թէէմին օլունտույօր։

Ա.թինա Բ-Բէր

Լօնտրա 23 ապրիլ

Բասգալա թաթիլլերի խիթամ պուլուպ, մէճլիսի մէպուսան բաղար երթէսի կիւնիւ իճթիմա իտէճէք տիր։ Մ. Կլատսթօն՝ իճթիմա մէզքիւրատ՝ Լօրտ Պիգրնսֆիլտ լէհինտէ պիր թասարիյէթ ըէյի, վէ միշարիլյհ միթէվէֆա տիրլօմաթա պիր բիրէթ նիշանէպի օյմագ իչիւն մէճլիսի մէպուսանընն տերհալ թաթիլլինի թէքլիֆ իտէճէք տիր։ Մուհաֆազքարան թարաֆընտան իրլանտա զիրաաթ գանունանամէսինէ չէտիտ մուսալէֆէթ վուգու պուլաճաղը միհթիմալ տիր։ Գանունը մէզքիւր աէնտլերինին թէճգիգ իչիւն մուհաֆազքարան ֆրգասը Գարլթոն Գիլիատտ պիր ճէմիյէթ ագտ իտիճէք տիր։

Բէթերսպուրկ 23 ապրիլ

Տիւնքի կիւն շէհրին բէք չօղ տուվարլարընտա Նարոդնայա Վոլյա-նընն պէեանանամէլերի եարբշորբըլմըշ իտի։ Եալընըզ պիր ատամ թէվգիֆ օլունագիլմիշ տիր։

Լօնտրա 26 ապրիլ

Բասգալիա եօրթուլարը խիթամ պուլմուշ օլտուղունտան, մէճլիսը Մէպուսան տիւնքի կիւն իճթիմա իյլէմիշ տիր։

Մէճլիսը մէզքիւրընն քիշանտանտա բէիսը վիւքէլա Մ. Կլատսթօն պիր օն պէշ կիւնէ գատար Լօրտ Պիգրնսֆիլտին նամընա Ռէսթմինսթրտա պիր հէյլքէլ (արՀան) ըէզ խիլմէսի իչիւն Գրալիցա հազրէթլերինէ պիր իսթիտանամէ եազըլմասընը թալեպ իտէճէյինի զէյան իյլէմիշ տիր։

Օնտան սոնրա իրլանտա զերրաը հագգընտաքի նիզամնամէ լայէհասընընն միւզաքէրէսինէ միւպատէրէֆ օլունմուշ իսէ տէ, Լօրտ Պիգրնսֆիլտ հիւքմէթէն մէճլիս տաղըմըշ տըր։

Պու կիւն Իրլանտատա պիր գաթլ վագու պուլտու։ Պիր շախսը մէճհուլ թարաֆընտան կալաժ չիթթիլլէմէթը միւտիրի գաթլ օլունմուշ տըր։

Ա.թինա 25 ապրիլ

Տէվլէթլերին սոն նօթասընա վերիլէճէք ճէվապը միւզաքէրէ իթմէք իւզրէ իքինճի տէֆա իճթիմա իտէն մէճլիսը վիւքէլա տիւնքի կիւն էօյլէնտէն սոնրա սատթ օնա գատար իմթիհան իթմիշ տիր։ Նօթանընն չարչէնպիհ կիւնիւնտէն էվվէլ իթա օլունմամասընա գարար վերիլմիշ տիր։

Լօնտրա 23 ապրիլ

Տիւրպանտան ալընան պիր թէլէկրաֆա նազարէն, ինկիլիզ մէմուրու՝ Թրանսվալ գրթասընը թէմամը իլէ վէ պիր շարթ թէրք իթմէզ իսէ, Պոէրլերտէն պիր ֆըրգաի քիւլլիյէ տերհալ իտատի մուխասէմէ թասավվուրընտա տըր։ Հարէքեաթը մէզքիւրէ նարթատա հիչ պիր իսթիղրաազը մուճիպ օլմայը։

Ինկիլիզլեր պէյնինտէ թէճտիտը մուհարէպէյէ մէյլ կէօսթէրիլմէմէքտէ տիր։

ԷՎԳԱՖ

Էվգաֆը Հիմայուն խազինէսի մահլիլամ տայիրէսինտէ պէհէր կիւն միզայէտլերի իճրա օլունմագտա օլան աթիիզգիքը մահկիլաթըն մուսյէէ օլան 4 հաֆթա միւտտեթը իլանընտան իքինճի հաֆթասը օլան իշղալ 1297 սէնէսի նիսանընն 13ինճի բազար երթէսի կիւնինտէն իթիբարէն պիր հաֆթա զարֆընտա թէքբար միզայէտլերի իճրա գըլընճաճաղընտան, թարիպ օլանընընն էյեամը մէզքիւրէտէ մահկիլաթտարէսինէ կէլմիշ գըյմէթը մուխամմինէնն էօշրինէ միւսաամի բէյ ագէյսինի թէսիմը խազինէ իտարէքը միզայէտէսինտէ պուլունմալարը լազըմ կէլէճէյի վէ բէյ ագէյսինէ վէ մուաճճէլէյէ մահսուսպէն սուրէթ վէ սերկի գապալ օլընմայաճաղը իքինճի տէֆա օլարագ իլան վէ իսթիթար գըլընը։

. . 36 վէ իլա 40 . . 24,500 (1)

Թօրսանէտէ Թօմթամ մահալլէսինտէ Պոսթան պազը սօգաղընտա 150 զըրա արաստա մէպնի ալթը օտա վէ իքի սուֆա վէ պիր գույու վէ Թախթընտա թէրզի վէ ամթար տիւքքեանընը միշքիէմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլ։

. . 23 . . 1666, Լալէլիտէ Գըզըլ Թաշ մահալլէսինտէ Զուգուր Զէշմի սօգաղընտա 60 զըրա արաստա մէպնի չէհրի 80 զրուշ քիրալը պիր պապ պէրպէր տիւքքեանընընն ալթը հիսսէտէն պիր հիսսէտի։

. . 2 վէ 1 վէ 2 վէ 29 վէ 30 . . 35,500, Գալաթատա ճամիի էէտիտ մահալլէսինտէ Գուրշունլու խան տէրուենինտէ ֆէվգանի վէ Թախթանի չէհրի 410 զուրուշ քիրալը 3 պապ օտալարընն բուպ հիսսէլէրի։

. . 30 . . 2000, Խասքէօյտէ Ապտիսսէլամ մահալլէսինտէ Զըգալընն ճատտէսինտէ 60 զըրա արաստա մէպնի 5 օտա վէ 2 սուֆա վէ պիր գույու վէ 60 զըրա պաղչէյի միշքիէմիլ խարապ պիր պապ մէնզիլ։

. . 137 . . 2000, Արնավուտ գարիյէսինտէ Ա.յանմա ճատտէսինտէ 180 զըրա պիր գրթա մէնզիլ արասը։

. . 114 . . 1750, Էտիրնէ Գարբուսու գուրպինտէ Հաճի Մուհիտտին մահալլէսինտէ Ա.ճը-Զէշմի ճատտէսինտէ 25 զըրա արաստա մէպնի չէհրի 40 զրուշ քիրալը պիր պապ հաֆթաֆ տիւքքեանը կէտիյինին նըսֆ հիսսէսի։

. . 32 . . 20,000, Զարչուի քէպիրտէ Զէննէ հիլէր իշինտէ Թաագէճի սօգաղընտա 20 զըրա արաստա մէպնի պիր պապ զէննէճի տիւքքեանը կէտիյին։

. . 17 վէ իլա 32 . . 8000, Գասըմ բաշատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ Ուզուն եօլ Տէրէ պոյու ճատտէսինտէ 197 զըրա պիր գրթա մէնզիլ արասը։

. . 18 . . 8000, Զաքմաքճըլարտա Տայէ Խաթուն մահալլէսինտէ Վալիտէ խանը թախթընտա 40 զ ըրա արաստա մէպնի թախթընտա պիր մահգէն չէհրի 100 զրուշ քիրալը պիր պապ քեարկիր օտա վէ բէք էն նըսֆ հիսսէսի։

. . 23 . . 6000, Գաբանը տագիգ՝ գուրպինտէ Խօճա-Խայրէտտին մահալլէսինտէ Տօլապ սօգաղընտա 120 զըրա պիր գրթա մէնզիլ արասը։

. . 63 վէ 65 վէ 67 . . 18000, Իսկիւտարտա Սէլիմիյէ մահալլէսինտէ Գըշլա ճատտէսինտէ 160 զըրա արաստա մէպնի ֆէվգինտէ 2 օտայը միշքիէմիլ չէհրի 220 զրշ. քիրալը մուգատտիմա հէլվանը կէտիյի էլեէմ խարապ հէլվանը վէ Թէնպէքճիի վէ էսկիճի տիւքքեանընը։

. . 40 . . 3000, Զարչուի քէպիրտէ Պոտրում խանը տէրուենինտէ 40 զըրա արաստա մէպնի չէհրի 50 զրշ. քիրալը քեարկիր պիր պապ օտանընն նըսֆ հիսսէսի։

. . 14 . . 4000, Զարչուի քէպիրտէ Եունճու խանը տէրուենինտէ 25 զըրա արաստա մէպնի չէհրի 40 զրշ. քիրալը քեարկիր պիր պապ օտա կէտիյի։

. . 21 . . 3000, Զարչուի քէպիրտէ Զուգուր խան տէրուենինտէ 25 զըրա արաստա մէպնի չէհրի 60 զրուշ քիրայա միշքէճամիլ մէստուտա պիր պապ օտանընն նըսֆ հիսսէսի։

. . 18 . . 2000, Եինէ խանը մէզքիւր տէրուենինտէ 50 զըրա արաստա մէպնի չէհրի 40 զրշ. քիրալը պիր պապ օտանընն նըսֆ հիսսէսի։

. . 4 . . 2000, Եինէ խանը մէզքիւր տէրուենինտէ 50 զըրա արաստա մէպնի չէհրի 40 զրշ. քիրալը պիր պապ օտանընն նըսֆ հիսսէսի։

. . 20 . . 4000, Եինէ խանը մէզքիւր տէրուենինտէ 50 զըրա արաստա մէպնի չէհրի 70 զրշ. քիրալը պիր պապ օտանընն նըսֆ հիսսէսի։

. . 8 . . 4500, Խասքէօյտէ Ապտիսսէլամ մահալլէսինտէ Զըգ-Սալըն ճատտէսինտէ 80 զըրա արաստա մէպնի 3 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 80 զըրա պաղչէյի միշքիէմիլ պիր պապ մէնզիլ։

. . 19 վէ իլա 27, 60000, Սուլթան Ահմէտ գուրպինտէ Ֆիրուզ աղա մահալլէսինտէ աթիգ Թիճարէթխանէ ճատտէսինտէ 590 զըրա արաստա մէպնի 12 օտա վէ 4 սուֆա վէ 1 ախուր վէ 545 զըրա պաղչէ վէ Թախթընտա 4 պապ տիւքքեանը միշքիէմիլ չէհրի 820 զրշ. քիրալը պիր պապ գօնաղընն նըսֆ հիսսէսի։

. . 2 . . 40000, Սուլթան Ահմէտ գուրպինտէ Հէլվանը պաղը Իսկենտեր աղա մահալլէսինտէ Համամ սօգաղընտա 200 զըրա արաստա մէպնի 4 օտա վէ 12 գուրնա վէ 150 զըրա ճամէքեան վէ 120 զըրա խաթթապ մահալինի միշքիէմիլ Գուրու—Պաղզ համամը տիսէքլէ արիճի պիր պապ համամըն նըսֆ հիսսէսի։

. . 47 վէ 49 . . 10,000, Սիլիվրի գաբուստանտա Իպրահիմ բաշա նամը տիկէր Խանը Գարանլէօզ մահալլէսինտէ Սիլիվրի գաբուսու ճատտէսինտէ 250 զըրա արաստա մէպնի պիր գույու վէ 1500 զըրա պաղչէ վէ Թախթընտա իքի պապ տիւքքեանը միշքիէմիլ մէստուտա պիր պապ համամըն նըսֆ հիսսէսի։

. . 87 . . 5000 . . 2550, Զէնճիրլի գույուտա ամիգ Ալիբաշա մահալլէսինտէ Զուգուր Պոսթան սօգաղընտա 70 զըրա արաստա մէպնի ֆէվգինտէ պիր օտայը միշքիէմիլ չէհրի 35 զրուշ քիրալը պիր պապ գաֆէսնի տիւքքեանընն պիհիհինու։

(1) Ճիւմիւերին պաշարընտա, իւք հիզատաքի պուլունան բաղգամար մահկիլաթըն նիմէօրալընը, վէ իքինճի հիզատաքիլէր լիրաի Օսմանի 100 զուրուշչան օլարագ գըյմէթը մուխամմինէլերինի վէ իւչիւնճի հիզատաքիլէր պէտէրը միւզայէտլերինի պիրլիրինի պիհիհինու։

ՍԱՐՐԱՖԻԵԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 26 Ապրիլ

Ինկիլ. էհսամը Ինկ. Լիր.		101-½
Օսմ. էհսամը աչըլըը		15-
» » գարանը		15-⅞
Իսթիգրազ	65	17-
»	69	16-⅞
»	71	75-
»	72	26-½
»	73	16-
Օսմանը պանգասը		16-½
Մըսըր տուլուն. մուքթա հրատ		76-⅜
» իմթիյազը		95-
Բուլսիա իսթիգրազը		91-¾
Գամպիօ Բարիզ 6 այ վատ		–

Փարիզ, 26 Ապրիլ

Ֆրանս. էհս. 3 % ֆր.		83 47
» » 5 գրօնսուզ		120-37
Օսմ էհսամը աչըլըը		15-27
» » գարանը		15-32
Իսթիգրազ	65 ֆր.	85-
»	69	84-
»	73	81-
Մըսըր ֆոնա. մուքթա հրատ		386-25
Գրէտի Լիոնէ		890-
Օսմանը պանգասը		669-37
Բուլգարի շըմէնտրֆէրի		56-
Իթալիա էհսամը		90-20
Գամպիօ Լօնտրա 3 այ վատ		25-32

Վիէննա, 26 Ապրիլ

Ա.ճիօ ֆիզրին		–
Բուլգարի շըմէնտրֆէրի		25-50

ԱՂԱԶԱՏ ՊՕՐՍԱՍԸ

Ե. . ուս. տիւն ագշ. գաբ.		16 18
Գաբ. շապան ագշըլըը		16-26
Իսթիգ. 63 (Մուքթօն)	6 % ֆ.	82-50
» 65 »	6 % ֆ.	83-50
» 69 (Բինաբ)	6	83-
» 72 (Պօն տիւ Թրէզոր)		26-25
» 73	6 % ֆ.	80-
Բուլգարի շըմէնտրֆէր	3	54-50
Ագէճ ֆայիզի	%	09-
Բրբօր	Ղրշ	44-
Հավալէսիզ	»	50-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՏԻՍՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	5-01
Ոսմանլը պանգասը	11-
Սօսիէթէ ժէնէրալ	5-
Թրամվայ	3-70

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշան	Ղշ.	Փր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	107-27	
Մէճիտիյէ »	206-	
Պէշլիք »	207-20	